

Bedrijf en milieu

Versie maart 2008

vlaO^o

Vlaams
Agentschap
Ondernemen

Inleiding

Het Vlaams Agentschap Ondernemen (VLAO) heeft sinds 1 januari 2006 de bedrijfsbegeleidingstaken van de vijf Vlaamse GOM's en het VIZO overgenomen. Als uniek aanspreekpunt voor ondernemingen verstrekken de medewerkers van het VLAO informatie en advies en begeleiden zij bedrijven op vlak van : starten - ondernemingsvraagstukken - financiering en werk - vestiging en ruimtelijke ordening - milieu - energie - internationaal ondernemen - innovatie en design.

Meer specifiek met betrekking tot milieugerelateerde onderwerpen zoals VLAREM I & II, VLAREA, VLAREBO, subsidiemogelijkheden voor investeringen etc. bieden de accountmanagers van VLAO u, als ondernemer, kosteloze informatie en advies, verstrekken eerstelijnsbegeleiding of verwijzen u door naar meer gespecialiseerde bureaus en onderzoeksinstituten. Bij complexe dossiers of geschillen kan er een informeel overleg georganiseerd worden met de betrokken overheidsinstellingen.

Over nieuwe ontwikkelingen in de milieuwetgeving en over actuele milieuthema's worden regelmatig milieucontactdagen georganiseerd waar informatie wordt verstrekt door specialisten terzake en waarbij ruim tijd voorzien wordt voor netwerking.

Naast het milieuveldadvies op maat en de op de milieucontactdagen verstrekte informatie, kan u in onze milieubrochures een samenvatting vinden van verschillende milieutopics. De brochures* worden regelmatig geactualiseerd aan de wijzigende milieuwetgeving. Deze publicaties zijn gratis downloadbaar via onze website www.vlao.be.

Deze uitgave Bedrijf en Milieu kadert in deze reeks van brochures. Wegwijs worden in de doolhof van de milieuwetgeving en milieuverplichtingen is geen eenvoudige zaak. Deze brochure tracht in beknopte vorm een naslagwerk te bieden en bestaat uit volgende delen: Vergunningen, Heffingen, Overzicht milieuwetgeving, Handhaving en Wegwijs in de Vlaamse overheidsdiensten.

Voor meer informatie kan u steeds contact opnemen met:

- VLAO Antwerpen, Marc Meeus (Tel. 03 260 87 15)
- VLAO Limburg, Ann Peeters (Tel. 011 29 20 31)
- VLAO Oost-Vlaanderen, Lut Bossuyt (Tel. 09 267 40 31) en Piet Coessens (Tel. 09 267 40 34)
- VLAO Vlaams-Brabant, Jeroen Heyman (Tel. 016 31 10 53)
- VLAO West-Vlaanderen, Caroline Pollet (Tel. 050 32 50 24) en Vicky Wildemeersch (Tel. 050 32 50 22)

* Deze brochure heeft evenwel geen officieel karakter en de gegevens worden enkel verstrekt bij wijze van inlichting. Mochten er ondanks onze zorgen onvolkomenheden worden vastgesteld, dan worden uw opmerkingen en/of suggesties erg op prijs gesteld.

Milieugerichte publicaties van het VLAO

Het Vlaams Agentschap Ondernemen stelt volgende milieugerichte brochures en infobladen gratis ter beschikking op www.vlao.be.

• **Bedrijf en Milieu**

Wegwijs worden in de doolhof van de milieuwetgeving en milieuverplichtingen is geen eenvoudige zaak. Deze brochure tracht in beknopte vorm een naslagwerk te bieden en bestaat uit volgende delen: Vergunningen, Heffingen, Overzicht milieuwetgeving, Handhaving en Wegwijs in de Vlaamse overheidsdiensten.

• **Handleiding milieuvergunningaanvraag**

Voor elk bedrijf is het uitermate belangrijk dat een aanvraag van een nieuwe milieuvergunning, het hernieuwen van een vergunning of het aanvragen of mededelen van een verandering in het bedrijf, degelijk en correct gebeurt. Veelal kan het inschakelen van een milieuadviesbureau noodzakelijk zijn. Met deze handleiding biedt het Vlaams Agentschap Ondernemen een leidraad aan bij het invullen en indienen van een vergunningsaanvraag, een mededeling of een melding.

• **Milieuchecklist**

Deze milieuchecklist is een vragenlijst die tot doel heeft bedrijfsleiders en/of milieuverantwoordelijken binnen een kort tijdsbestek een inzicht te verschaffen in alle milieurelevante gegevens van hun bedrijf en op de wettelijke milieuverplichtingen te wijzen. Eveneens wordt gepeild naar de stand van zaken wat de invoering van milieuzorg betreft. Op deze manier kan deze milieuchecklist een handleiding vormen bij de uitvoering van een milieudoorlichting van uw bedrijf.

• **Milieukalender voor bedrijven**

Deze milieukalender biedt aan de milieucoördinator een geheugensteun bij de belangrijkste milieuverplichtingen. Deze verplichtingen worden gerangschikt per milieucompartiment (afval, bodem, water, lucht en milieuzorg).

• **Subsidieleidraad voor het bedrijfsleven – U werkt energie- en milieubewust**

Ondernemingen maken te weinig gebruik van bestaande subsidies, vooral door onbekendheid met de steunmaatregelen. Deze brochure beoogt hieraan te verhelpen door de subsidies voor milieu-investeringen en energiebesparende investeringen bondig te bespreken.

• **Infobladen :**

Ecologiepremie - Eco-efficiëntie - Energieplanning - Grondverzet - Integraal milieujaarverslag - Jaarverslag van de milieucoördinator - Milieucoördinator - Omzendbrief bedrijfsafvalwater - Solventemissies - Heffing op de waterverontreiniging - Integrale milieuvorwaarden voor standaardhoutbewerkingsbedrijven - Integrale milieuvorwaarden voor standaardgarages en carrosseriebedrijven.

Inhoud

1. WEGWIJS IN DE VLAAMSE MILIEUWETGEVING.....	5
1.1. Vergunningen	5
1.1.1. De milieuvergunning	5
1.1.2. De stedenbouwkundige vergunning	9
1.1.3. Andere vergunningen	10
1.2. Heffingen.....	11
1.2.1. Heffing op de waterverontreiniging – De integrale waterfactuur	11
1.2.2. Heffing op grondwaterwinning.....	12
1.2.3. Heffing op captatie van oppervlaktewater	13
1.2.4. Heffing op afvalverwijdering	13
1.2.5. Heffing op Seveso-bedrijven	13
1.3. De wetgeving inzake de bescherming van het leefmilieu.....	14
1.3.1. Het milieuvergunningsdecreet en VLAREM I	14
1.3.2. VLAREM II: milieuvoorwaarden.....	14
1.3.3. Bepalingen over afval.....	21
1.3.4. Asbest	26
1.3.5. Het mestdecreet	26
1.3.6. Bodemsaneringsdecreet	27
1.3.7. Legionella	31
1.3.8. Wetgeving inzake beheersing van zware ongevallen	32
1.3.9. Andere regelgeving van belang voor de milieuverantwoordelijke (ARAB, Codex)	33
1.4. Handhaving van de milieuhygiënewetgeving	33
2. WEGWIJS IN DE VLAAMSE OVERHEIDSDIENSTEN	35
2.1. Departement Leefmilieu, Natuur en Energie (LNE)	35
2.2. De Agentschappen	36
2.3. Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek (Vito).....	38
2.4. Participatiemaatschappij Vlaanderen (PMV)	40
2.5. Vlaams Instituut voor de bevordering van het wetenschappelijk - technologisch onderzoek in de industrie (IWT).....	40
3. NUTTIGE ADRESSEN.....	41
4. INFORMATIEBRONNEN	47

I. Wegwijs in de Vlaamse milieuwetgeving

I.1. Vergunningen

Alvorens u met een bedrijf kan starten, moet u over de nodige vergunningen beschikken. In deze brochure worden enkel de vergunningen besproken die betrekking hebben op het milieu.

De stedenbouwkundige vergunning en de milieuvergunning zijn voor nagenoeg elke industriële activiteit vereist.

I.1.1. De milieuvergunning

Wanneer is een milieuvergunning nodig ?

Bedrijven die een exploitatie willen starten in Vlaanderen moeten nagaan of een milieuvergunning (klasse 1 of 2) vereist is of een melding (klasse 3) volstaat. Hiervoor wordt gebruik gemaakt van de lijst van als hinderlijk beschouwde inrichtingen, ook wel de indelingslijst genoemd van het Vlaams Reglement betreffende de milieuvergunning (VLAREM). Deze lijst bevat 61 rubrieken die alle mogelijk hinderlijke activiteiten van een onderneming behelzen. Het is aan het bedrijf om na te gaan welke van deze rubrieken voor hen van toepassing zijn. Afhankelijk van onder andere de grootte van de opslag, het totaal vermogen van de aanwezige machines of de opslagcapaciteit van al dan niet als gevaarlijke producten gecatalogeerde grondstoffen, valt de van toepassing zijnde rubriek in een bepaalde klasse. De klasse-indeling van een bedrijf in zijn totaliteit komt overeen met de klasse van de meest hinderlijke activiteit die plaatsvindt. Klasse 1 (2)-activiteiten zijn hinderlijker dan klasse 2 (3)-activiteiten. De indelingslijst kan geraadpleegd worden op www.emis.vito.be/navigator.

Afhankelijk van de klasse van een bedrijf, verschilt de bevoegde overheid, is er een andere vergunningsprocedure van toepassing, kunnen de milieuplichtingen verschillen en verschilt ook dikwijls het gemeentelijk en/of provinciaal fiscaal regime waaraan het bedrijf onderworpen wordt.

Een hulpmiddel bij het bepalen van de klasse waartoe uw bedrijf behoort is de Milieuvergunningenwegwijzer. Deze kan geraadpleegd worden op <http://wegwijzer.milieuinfo.be>. Met vragen kan u terecht bij de accountmanagers milieu van het VLAO.

Milieuvergunningsprocedure

Voor klasse 3-bedrijven (die enkel activiteiten uitvoeren die thuishoren in klasse 3) is geen milieuvergunning vereist. In dit geval is een melding bij het gemeentebestuur voldoende. Het gemeentebestuur neemt akte van deze melding, waarna de exploitatie daags na de melding kan aanvangen.

Voor klasse 1-bedrijven en klasse 2-bedrijven dient een milieuvergunning te worden aangevraagd bij respectievelijk de Bestendige Deputatie van de provincie en het College van Burgemeester en Schepenen van de gemeente waar de geplande activiteit zal plaatsvinden. Een schematische voorstelling van voor klasse 2-dossiers wordt gegeven in figuur 1. De procedure voor klasse 1-dossiers wordt weergegeven in figuur 2.

De procedure wordt gekenmerkt door dwingende termijnen. Steeds zal een openbaar onderzoek gebeuren. Het openbaar onderzoek omvat het gedurende 30 dagen ter inzage leggen van de vergunningsaanvraag en bijlagen bij het Gemeentebestuur en het aanplakken van een bekendmaking van de vergunningsaanvraag door enerzijds het Gemeentebestuur op de plaatsen voorbehouden voor officiële berichten en door anderzijds de aanvrager, op bevel van de burgemeester, op een goed zichtbare plek op de plaats waar de exploitatie gebeurt of gepland is. Tijdens het openbaar onderzoek kan door iedereen schriftelijk en mondeling bezwaren worden ingediend. Als in eerste aanleg geen antwoord komt, wordt de vergunning beschouwd als stilzwijgend geweigerd.

Elke belanghebbende (d.i. de aanvrager of de exploitant, de gouverneur en de adviesverlenende organen, evenals elke natuurlijke en rechtspersoon die rechtstreekse hinder kan ondervinden van de

vestiging of exploitatie van de inrichting, maar ook bijvoorbeeld de natuurverenigingen die actief zijn in het gebied waar de exploitatie zal gebeuren) kan in beroep gaan. Tegen elke beslissing van het College respectievelijk de Bestendige Deputatie over een vergunningsaanvraag of over een aktename van een mededeling van een kleine verandering kan in beroep gegaan worden bij de Bestendige Deputatie respectievelijk de Vlaamse regering. De aanvrager dient van een ontvankelijk bevonden beroep op de hoogte te worden gebracht (ook wat betreft de inhoud).

De vergunningstermijn varieert van geval tot geval maar bedraagt maximaal twintig jaar. In geval de vergunning ook betrekking heeft op lozing van gevaarlijke stoffen in oppervlakte- of grondwater moet ze minstens om de vier jaar opnieuw worden onderzocht.

Een definitief toegekende vergunning vervalt indien de exploitatie of verandering niet binnen de drie jaar gebeurt.

Wat met oude ARAB-vergunningen?

Sinds VLAREM I in werking trad, integreert de milieuvergunning de voorheen separate vergunningen (ARAB-exploatievergunning, lozingsvergunning, grondwatervergunning,...) in één vergunning. Er zijn echter nog steeds bedrijven die in hoofdzaak vergund zijn volgens het 'oude' ARAB-systeem. De afkorting "ARAB" staat voor "Algemeen Reglement voor de Arbeidsbescherming" en werd vastgesteld in 1946. Met de intrede van het VLAREM in 1991 werden de belangrijkste titels van het ARAB opgeheven. Meer informatie over het ARAB onder hoofdstuk 1.3.13.

Op **1 september 2011** vervallen alle ARAB-exploatievergunningen, lozingsvergunningen en alle vergunningen voor de verwijdering van afvalstoffen, die niet op basis van het VLAREM werden afgeleverd. Een hernieuwing van een dergelijke vergunningen kan aangevraagd worden tot **48 maanden** voor verval van de vergunning (dus nu reeds!).

De vergunningen voor grondwaterwinning die verleend zijn volgens het besluit van 27 maart 1985, blijven geldig voor de vastgestelde termijn, maar ten laatste tot **1 januari 2019**.

Meer informatie omtrent de milieuvergunningsaanvraag, de melding en de mededeling van een kleine verandering, onder meer een leidraad voor het invullen van het aanvraagformulier, wordt gegeven in "Handleiding milieuvergunningsaanvraag", een andere publicatie van het VLAO.

Openbaarheid van milieu-informatie

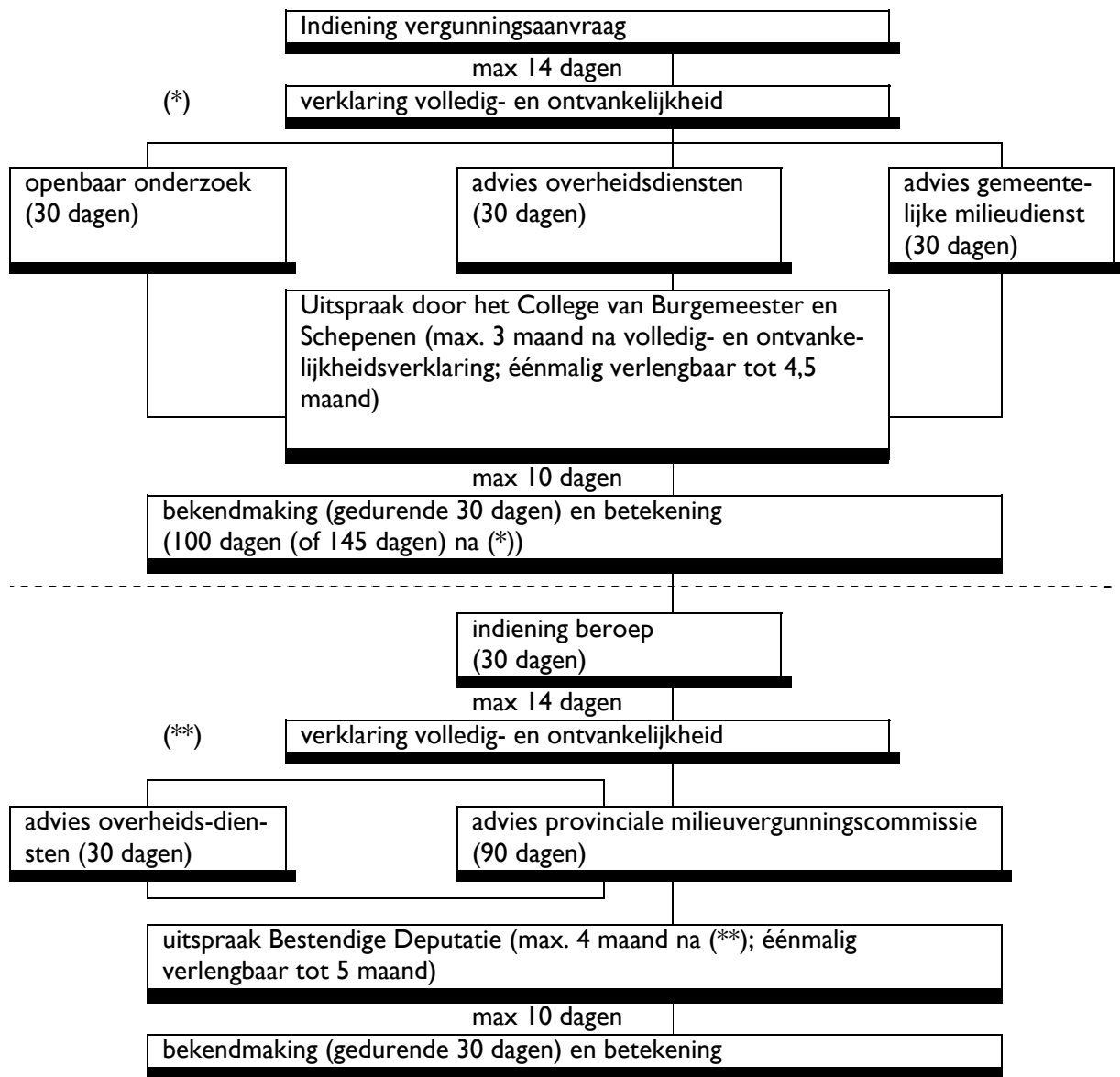
In het kader van de openbaarheid van milieu-informatie kan iedereen bij het gemeentebestuur inzage krijgen in de milieuvergunningen van de bedrijven uit de gemeente en tegen kostendekkende vergoeding een afschrift ontvangen. In beginsel zijn alle documenten van het vergunningsdossier openbaar, behalve commerciële en industriële geheimen en behalve de identiteit van bezwaarindieners evenals de inhoud van bezwaren, indien dit uitdrukkelijk gevraagd werd.

Milieueffectrapport en Veiligheidsrapport

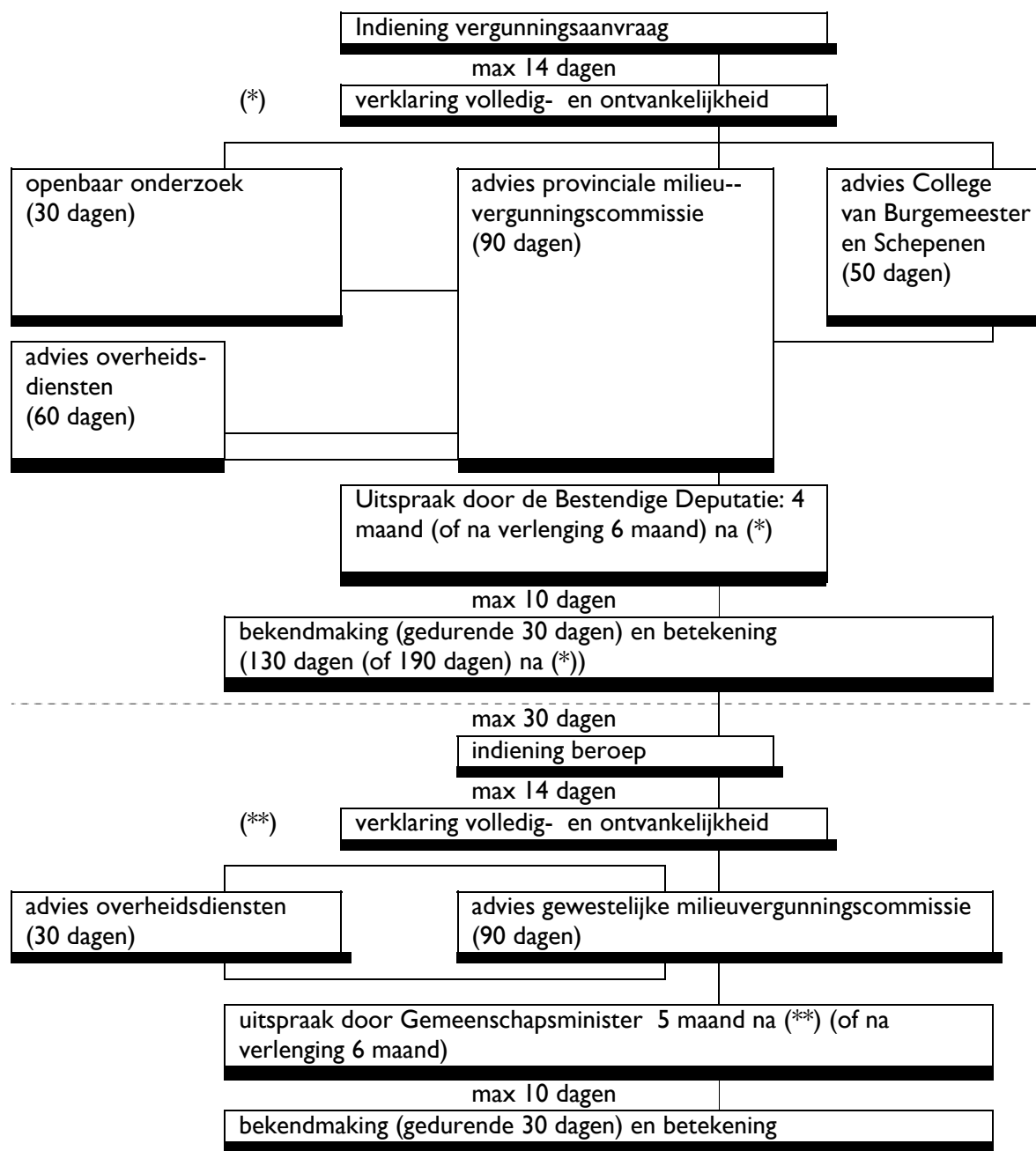
Een aantal bedrijven dient bij hun milieuvergunningsaanvraagdossier een conform verklaard milieueffectrapport (MER) of veiligheidsrapport (VR) te voegen. Voor VR zie ook 1.3.8. Wetgeving inzake beheersing van zware ongevallen.

Indien een MER of een VR vereist zijn, wordt voor de procedure van de milieuvergunningsaanvraag verwezen naar de brochure "Handleiding milieuvergunningsaanvraag".

Figuur 1 : Milieuvergunningsaanvraag klasse 2, procedureschema

Figuur 2 : Milieuvergunningsaanvraag klasse I, procedureschema

I.1.2. De stedenbouwkundige vergunning

Wanneer is een stedenbouwkundige vergunning nodig ?

Een stedenbouwkundige vergunning is onder meer vereist voor:

- Het oprichten van een gebouw, het plaatsen van een constructie of vaste inrichting, het afbreken van een bestaand bouwwerk of vaste inrichting, herbouwen, verbouwen en uitbreiden. Enkel instandhoudingwerken en onderhoudswerken die geen betrekking hebben op de stabiliteit mogen zonder vergunning worden uitgevoerd.
- Het ontbossen of vellen van hoogstammige bomen.
- Het aanmerkelijk wijzigen van het reliëf van een terrein. Hieronder wordt verstaan elke aanvulling, ophoging, uitgraving of uitdieping die de aard of functie van het terrein wijzigt.
- Het gebruiken, aanleggen of inrichten van een grond voor :
 - het opslaan van gebruikte of afgedankte voertuigen, van allerlei materialen, materieel of afval;
 - het parkeren van voertuigen, wagens of aanhangwagens;
 - het plaatsen van één of meer verplaatsbare inrichtingen of rollend materieel die hoofdzakelijk voor reclaimedoeleinden wordt gebruikt.
- Het geheel of gedeeltelijk wijzigen van de hoofdfunctie van een gebouw. Men mag met andere woorden het gebruik van een gebouw niet wijzigen zonder vergunning. Volgende hoofdfuncties worden onderscheiden:
 - wonen;
 - recreatie;
 - landbouw;
 - handel, horeca, kantoorfunctie en diensten;
 - industrie en ambacht.
- Reclame-inrichtingen of uithangborden plaatsen.
- Recreatieve terreinen aanleggen
- Werken of handelingen uitvoeren die door een gemeentelijke of provinciale stedenbouwkundige verordening aan een vergunning zijn onderworpen.

Voor een aantal werken en handelingen is geen vergunning vereist. Deze lijst van vergunningsvrijstellingen is vrij detaillistisch en werd reeds herhaalde malen gewijzigd. De integrale en actuele lijst kunt u raadplegen op www.ruimtelijkeordering.be.

Meer informatie omtrent de stedenbouwkundige vergunning, de werken en handelingen vrijgesteld van vergunning en de procedure tot het verkrijgen van een vergunning, is te vinden in de brochure "Bedrijf en Stedenbouwkundige vergunning" van het VLAO en op de website www.ruimtelijkeordering.be.

Koppeling stedenbouwkundige vergunning – milieuvergunning

De stedenbouwkundige vergunning en de milieuvergunning zijn gekoppeld. Dit betekent dat beide vergunningen moeten toegekend zijn alvorens men de bouw en exploitatieactiviteit kan aanvatten. Beide vergunningsprocedures verlopen echter onafhankelijk van elkaar.

Ook voor ondernemingen die enkel aan de meldingsplicht onderworpen zijn, wordt de stedenbouwkundige vergunning geschorst zolang de melding niet is gebeurd.

I.1.3. Andere vergunningen

I.1.3.1. De vergunning voor captatie van oppervlaktewater

Wanneer nodig?

Het capteren van oppervlaktewater afkomstig van bevaarbare waterwegen (rivieren en kanalen) en havens in het Vlaamse Gewest is vergunningsplichtig.

Het Besluit van de Vlaamse Executieve van 3 mei 1991 betreft het afleveren van vergunningen voor het capteren van water uit de in het Vlaams Gewest gelegen bevaarbare waterlopen, kanalen en havens (B.S. 19 juli 1991) behandelt de procedures die gevolgd moeten worden voor het bekomen van dergelijke vergunning, evenals de vergunningsvoorwaarden en bevat in bijlage I tevens de lijst van waterlopen, waaruit de captatie vergunningsplichtig is.

Procedure

De vergunning moet worden aangevraagd bij en afgeleverd door de beheerder van de desbetreffende waterweg. Deze zijn de Scheepvaart nv en Waterwegen en zeekanaal nv. Meer informatie op hun websites www.descheepvaart.be en www.wenz.be.

De vergunninghouder dient elk jaar een heffing te betalen die afhankelijk is van het opgenomen volume (zie verder "Heffing op captatie van oppervlaktewater").

Bijzondere bepalingen

De vergunninghouder moet te zijner laste een debietmeetsysteem installeren, zodoende het opgepompte, en eventueel teruggestorte, watervolume vast te stellen. Indien het water wordt teruggestort, dan moet de vergunninghouder tevens over een milieuvergunning beschikken (lozing in oppervlaktewateren). De toegevoegde vuillast van het teruggestorte water wordt in rekening gebracht bij de bepaling van de heffing op de lozing van afvalwater (zie verder "Heffing op de waterverontreiniging – de integrale waterfactuur").

I.1.3.2. De vergunning inzake gebruik van waterwegen en aanhorigheden

Wanneer nodig ?

Het private gebruik van het domein van de waterwegen en hun aanhorigheden, de zeewering en de dijken, is vergunningsplichtig. Deze vergunning geeft het bedrijf de toestemming om kaaimuren, afvoerleidingen, aanlegsteigers, ... te construeren en te gebruiken. De vergunning moet bekomen zijn voorafgaand aan ingebruikname van het domeingoed. Hetzelfde geldt voor wijzigingen aan installaties die het voorwerp zijn van een verleende vergunning.

Procedure

De vergunningsaanvraag wordt ingediend in één exemplaar bij de beheerder van de waterweg. Deze zijn de Scheepvaart nv en Waterwegen en zeekanaal nv. Meer informatie op hun websites www.descheepvaart.be en www.wenz.be. De benodigde plannen (situatietekening en een gedetailleerde uitvoeringstekening) moeten in 5-voud worden overgemaakt. De behandelingstermijn van de vergunningsaanvraag in eerste aanleg is niet bepaald, doch beslaat gewoonlijk 3 maanden.

Wanneer de vergunninghouder binnen het jaar geen gebruik maakt van de vergunning, dan vervalt deze. De vergunning wordt jaarlijks voor de duur van één jaar hernieuwd door de betaling van een jaarlijkse retributie aan de beheerder van de waterweg.

1.1.3.3. De vergunning inzake ioniserende stralingen

De verschillende inrichtingen, waar radioactieve stoffen in het bezit gehouden worden of waar toestellen gebruikt worden die ioniserende stralingen kunnen voortbrengen, worden in 4 klassen ingedeeld. Voor bedrijven uit klasse I, II en III is een oprichtings- en exploitatievergunning vereist. Bedrijven uit klasse IV zijn vrijgesteld van vergunning. Ioniserende stralingen worden zeer frequent aangewend in de geneeskunde van mens en dier, evenals in de tandheelkunde. Medische specialismen zoals de radiologie, de nucleaire geneeskunde of de radiotherapie zijn volledig gebaseerd op de toepassing van deze stralingen.

De indeling in klassen is vastgelegd in het KB van 20 juli 2001 houdende het algemeen reglement op de bescherming van de bevolking, van de werknemers en het leefmilieu tegen het gevaar van ioniserende stralingen (ARBIS; B.S. 30 augustus 2001).

De bevoegde instantie is het Federaal Agentschap voor Nucleaire Controle (FANC) (zie "Nuttige adressen"). Wetgeving en gevallenstudies vindt u op www.fanc.fgov.be.

1.1.3.4. Springstoffenvergunning

Volgens het Algemeen Reglement op de Springstoffen is voor de productie en/of opslag van ontplofbare stoffen, munitie en vuurwerk een springstoffenvergunning nodig. Dergelijke bedrijven worden ingedeeld in twee klassen. Een 1ste klasse vergunning moet aangevraagd worden bij de provincie, een 2de klasse bij de gemeente. De bevoegde federale instantie is de Dienst der Springstoffen van de FOD Economie, KMO, Middenstand en Energie (zie "Nuttige adressen"). Meer informatie over de procedure en de benodigde documenten op <http://mineco.fgov.be> (bescherming consument – veiligheid van de consument – algemeen reglement op de springstoffen).

1.2. Heffingen

1.2.1. Heffing op de waterverontreiniging – De integrale waterfactuur

Iedereen die water gebruikt en/of loost in het Vlaamse Gewest moet een heffing op de waterverontreiniging betalen. Via deze heffing draagt men bij in de kosten die de overheid maakt om de waterlopen zuiver te maken. De VMM is belast met de berekening en de inning van deze heffing.

Sinds 1 januari 2005 staan de drinkwatermaatschappijen in voor de zuivering van het drinkwater dat zij aan hun abonnees leveren. De kostprijs die aan die zuiveringsplicht verbonden is, wordt teruggewonnen door aan de abonnees een bovengemeentelijke saneringsbijdrage aan te rekenen. Deze bijdrage voor het leveren én het zuiveren van water, eventueel aangevuld met een gemeentelijke saneringsbijdrage voor het inzamelen van afvalwater via de riolering, vormt samen met de eenheidsprijs van het water de integrale waterfactuur.

Op de kostprijs van water, en dus ook op de bijdrage, wordt 6% BTW aangerekend. De BTW wordt verrekend in het tarief van de bijdragen, zodat de bijdrage per m³ water qua prijs vergelijkbaar is met de heffing. De bijdragen zijn in tegenstelling tot de heffing, fiscaal aftrekbaar voor bedrijven.

Bedrijven blijven echter wel heffingsplichtig en moeten jaarlijks voor 15 maart hun heffingsaangifte indienen bij de VMM. De heffing wordt verminderd met de aangerekende bijdrage.

Let wel: de bijdrage wordt berekend op het verbruik van het lopende jaar terwijl de heffing wordt berekend op het waterverbruik van het voorgaande jaar. Het systeem van de bijdragen kan dus beschouwd worden als een soort van voorafbetalingssysteem.

Bedrijven die een zeer lage bijdrage betalen omdat zij maar minieme hoeveelheden drinkwater afnemen, maar daarentegen grote hoeveelheden grond- of hemelwater gebruiken, worden dus voornamelijk belast via de heffing.

Als het gebruikte grond- of hemelwater geloosd wordt op een operationele rioolwaterzuiveringsinstallatie dan kunnen deze bedrijven een contract afsluiten met de NV Aquafin. Zij betalen dan een vergoeding aan Aquafin voor de zuivering van hun bedrijfsafvalwater. Ook deze vergoeding is fiscaal aftrekbaar en zal van het heffingsbedrag worden afgetrokken.

Bedrijven die zelf zuiveren en lozen op oppervlaktewater moeten geen bijdrage betalen, maar ze blijven wel heffingsplichtig.

Het bedrag van de heffing wordt bekomen door vermenigvuldiging van het eenheidstarief met het aantal vervuilingseenheden (V.E.) dat het bedrijf loost. Deze vuilvracht (in V.E.) wordt berekend op basis van het volume verbruikt en/of geloosd water, het gehalte aan zwevende en zuurstofbindende stoffen, het gehalte aan zware metalen, het gehalte aan nutriënten (N en P) en het debiet aan geloosd koelwater. Het minimumtarief voor de afvalwaterheffing werd met het programmadecreet van 24 december 2004 afgeschaft.

Grootverbruikers (waterverbruik meer dan 500 m³/jaar) hebben voor de bepaling van het aantal V.E. de keuze tussen een uitgebreide berekeningsmethode op basis van analysegegevens van het afvalwater of een forfaitaire berekeningsmethode gebaseerd op omzettingcoëfficiënten. Hierbij dient opgemerkt dat VMM desgewenst kan overgaan tot een heffing op basis van meet- en bemonsteringsgegevens en dit ongeacht het door de heffingsplichtige gekozen regime.

Voor kleinverbruikers (waterverbruik minder dan 500 m³/jaar) is de heffing enkel afhankelijk van het totale jaarverbruik, ongeacht of het huishoudelijk of industrieel afvalwater betreft en ongeacht de samenstelling ervan. Kleinverbruikers kunnen ook de berekeningsmethoden beschreven voor grootverbruikers eisen.

Uitgebreide informatie over de afvalwaterheffing, bijdragen en vergoeding kunt u vinden op www.vmm.be/water/beleid-en-instrumenten/heffing of op het Infoblad 'heffing, vergoeding en bijdrage' op www.vlao.be (Publicaties – Ondernemen en milieu).

1.2.2. Heffing op grondwaterwinning

Alle exploitanten van een grondwaterwinning moeten een heffing betalen, behalve wanneer de totaal gewonnen hoeveelheid grondwater in de grondwaterwinningseenheid kleiner is dan 500 m³/jaar. De Vlaamse Milieumaatschappij (VMM) is belast met de vestiging, inning en invordering van deze heffing. Onder een grondwaterwinningseenheid verstaat men de verschillende grondwaterwinningen waarvan het gewonnen water bestemd is voor éénzelfde milieutechnische eenheid, zoals gedefinieerd in VLAREM I.

Er is geen heffing verschuldigd voor:

- grondwater dat uitsluitend met een handpomp wordt opgepompt;
- het uitvoeren van proefpompingen die minder dan 3 maanden in gebruik zijn;
- het uitvoeren van draineringen van bouw- of weiland;
- grondwaterwinningen voor koude-warmtepompen;
- grondwaterwinningen in het kader van bodemsaneringswerken;
- voor bronbemalingen onder bepaalde voorwaarden.

De manier waarop de heffing berekend wordt, verschilt afhankelijk van de jaarlijkse gewonnen hoeveelheid. Meer informatie hierover op www.vmm.be/water/beleid-en-instrumenten/heffing en op het VLAO-infoblad 'Heffing op de waterverontreiniging' op www.vlao.be (Publicaties – Ondernemen en milieu).

De heffingsplichtige is verplicht uiterlijk op 15 maart van elk heffingsjaar een aangifte in te dienen bij de VMM op een aangifteformulier. De hoeveelheid opgepompt grondwater en de aanwezige pompcapaciteit dienen vermeld te worden.

Voor het bepalen van het opgepompte volume, is sinds 1997 het installeren van een **debietmeter** vóór het eerste aftappunt van het gewonnen grondwater verplicht. VLAREM II bepaalt de voorwaarden waaraan deze meetinrichting moet voldoen (afdeling 5.53.3.). Indien het verbruik en het vergunde debiet lager zijn dan 500 m³/jaar, dient het verbruik echter niet gemeten te worden. Indien dit technisch niet uitvoerbaar is, kan de opgepompte hoeveelheid op een alternatieve wijze worden bepaald.

1.2.3. Heffing op captatie van oppervlaktewater

Voor het onttrekken van het oppervlaktewater is de exploitant een vergoeding verschuldigd aan de beheerder van de waterweg. Die vergoeding of retributie is afhankelijk van het opgepompte volume en het teruggestorte volume oppervlaktewater. Om die reden moet de exploitant jaarlijks vóór 15 januari de beheerder van de waterweg melden hoeveel water hij gedurende het voorgaande jaar heeft opgenomen en geloosd. De exploitant doet dit aan de hand van de resultaten van de debietmeting of via een debietberekening op basis van de maximale pompcapaciteit en het aantal gebruiksuren. De exploitant betaalt jaarlijks vóór 15 maart een voorschot op de retributie van het lopende jaar. Op basis van de gemelde hoeveelheden maakt de beheerder van de waterloop nadien een eindafrekening.

Neem contact op met de beheerder van de waterloop voor de berekening van uw tarief. De beheerders zijn de Scheepvaart nv en Waterwegen en zeekanaal nv. Meer informatie op hun websites www.descheepvaart.be en www.wenz.be

Captaties van minder dan 500 m³/jaar zijn vrijgesteld van heffing. Wanneer water wordt teruggestort in dezelfde waterloop, kan dit in mindering van de heffing worden gebracht volgens een vaste formule. Het tarief wordt dan vermenigvuldigd met een correctiefactor, tussen 0,5 en 1, in functie van het teruggestorte volume.

1.2.4. Heffing op afvalverwijdering

Algemeen gesteld is in Vlaanderen milieuheffing verschuldigd voor het storten van afvalstoffen, het verbranden van afvalstoffen en sinds 2003 ook voor het sorteren en voorbehandelen van afvalstoffen. Daarnaast is ook milieuheffing verschuldigd indien Vlaamse afvalstoffen buiten het Vlaamse Gewest worden gestort, verbrand, gesorteerd of voorbehandeld.

De heffingsplichtige is verplicht om in de loop van de maanden april, juli, oktober en januari een aangifte in te dienen met betrekking tot de heffing verschuldigd voor het voorafgaande kwartaal. De speciaal daarvoor bestemde aangifteformulieren dienen bij de OVAM te worden aangevraagd.

De heffingsprocedure werd vastgelegd bij het afvalstoffendecreet (zie verder “Het afvalstoffendecreet”). De tarieven en de lijst van heffingsplichtige verwijderinghandelingen zijn raadpleegbaar op de website van OVAM, www.ovam.be (afval – eindverwerking – milieuheffingen).

1.2.5. Heffing op Seveso-bedrijven

Bedrijven met risico's op zware ongevallen zijn een jaarlijkse heffing verschuldigd aan de Federale Overheidsdienst Binnenlandse Zaken.

Op basis van de Seveso-richtlijn wordt een onderscheid gemaakt tussen lagedrempelbedrijven en hogedrempelbedrijven (zie 1.3.8. “Wetgeving inzake beheersing van zware ongevallen”). De

lagedrempelbedrijven zijn geen heffing verschuldigd. De verantwoordelijke exploitant van een hogedrempelbedrijf moet aangifte doen door een voorgeschreven berekeningsformulier over te maken aan de Afdeling van het toezicht op de chemische risico's van de Federale Overheidsdienst Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg (zie "Nuttige adressen").

Meer informatie over de procedures, de bevoegde overheden, e.d. op de website van de FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg www.meta.fgov.be/acr.aspx.

Het bedrag van de heffing wordt door de bevoegde ambtenaar van de FOD Binnenlandse Zaken aangetekend meegedeeld aan de betrokken exploitant.

1.3. De wetgeving inzake de bescherming van het leefmilieu

1.3.1. Het milieuvergunningdecreet en VLAREM I

VLAREM I is het uitvoeringsbesluit van het milieuvergunningdecreet. VLAREM I bepaalt de procedures van de melding en de milieuvergunningsaanvraag en bevat als bijlage I de lijst van de als hinderlijk te beschouwen inrichtingen (indelingslijst). Meer informatie over VLAREM I, de klasse-indeling van bedrijven en in het bijzonder de melding en de milieuvergunningsaanvraag is te vinden in de brochure "Handleiding milieuvergunningsaanvraag" van de VLAO.

1.3.2. VLAREM II: milieuvoorwaarden

Hinderlijke inrichtingen worden onderworpen aan milieuvoorwaarden. In het besluit van de Vlaamse regering houdende algemene en sectorale bepalingen inzake milieuhygiëne (VLAREM II) worden de algemene en de sectorale milieuvoorwaarden opgesomd waaraan de hinderlijke inrichtingen moeten voldoen.

1.3.2.1. Welke milieuvoorwaarden zijn van toepassing?

Er kunnen 4 soorten milieuvoorwaarden onderscheiden worden: de algemene milieuvoorwaarden, de sectorale, de bijzondere en de integrale milieuvoorwaarden.

Zowel de **algemene** als de **sectorale** voorwaarden hebben een rechtstreekse werking voor alle vergunningsplichtige en meldingsplichtige inrichtingen en moeten voor klasse 1- en klasse 2-inrichtingen niet noodzakelijk in de vergunning zijn opgenomen om van toepassing te zijn. De algemene voorwaarden staan in deel 4 van VLAREM II en de sectorale voorwaarden in deel 5. De sectorale voorschriften hebben voorrang op de algemene voorwaarden indien ze ervan afwijken.

Mits motivering kunnen ook **bijzondere** vergunningsvoorwaarden worden opgelegd in de milieuvergunning. De bijzondere vergunningsvoorwaarden vullen de algemene en sectorale milieuvoorwaarden van VLAREM II aan of stellen bijkomende eisen. Indien de bijzondere vergunningsvoorwaarden afwijken van de algemene en de sectorale voorwaarden, moet rekening gehouden worden met de bijzondere voorwaarden. In vele gevallen zijn emissiegrenswaarden als bijzondere vergunningsvoorwaarden in de milieuvergunning opgegeven.

Voor sommige sectoren gelden de **integrale** milieuvoorwaarden. De milieuwetgeving stelt voor houtbewerkingsbedrijven en voor garages en carrosseriebedrijven welomschreven standaardinrichtingen vast, waardoor die bedrijven nu meldingsplichtig zijn in plaats van vergunningsplichtig. In plaats van een uitgebreid vergunningsdossier te moeten opstellen, volstaat in de meeste gevallen een eenvoudige melding bij de gemeente. Bovendien is voor elk van de standaardinrichtingen alle toepasselijke milieuwetgeving samengebracht in één pakket, namelijk de integrale milieuvoorwaarden. De teksten zijn in VLAREM II opgenomen als deel 5bis.

I.3.2.2. Bedrijfsinterne milieuzorg

De algemene bepalingen inzake het milieubeleid met betrekking tot de bedrijfsinterne milieuzorg zijn ingeschreven in VLAREM II, meer bepaald onder hoofdstuk 4.1. algemene voorschriften. Bedrijven worden hierdoor aangezet om de milieu-impact van hun processen te beheersen. De belangrijkste elementen zijn de milieucoördinator, de milieuaudit, het milieujaarverslag en de beste beschikbare technieken (BBT).

De milieucoördinator

Als algemene regel geldt dat alle inrichtingen die in de eerste klasse zijn ingedeeld verplicht zijn een milieucoördinator aan te stellen. In de praktijk werden aan de VLAREM I-indelingslijst drie nieuwe kolommen toegevoegd, die naast de informatie over de al dan niet verplichte aanstelling van een milieucoördinator ook betrekking hebben op de milieuaudit en het milieujaarverslag. Er wordt onderscheid gemaakt tussen een milieucoördinator van niveau A of B en dit naargelang de graad waarin de hinderlijke activiteit geacht wordt belastend te zijn voor mens en leefmilieu. Bij zware potentiële belasting dient een milieucoördinator niveau A aangesteld. Bepaalde klasse I-activiteiten worden vrijgesteld van de verplichting tot aanstelling van een milieucoördinator (kenletter N in de indelingslijst). In de milieuvergunning kan de verplichting tot aanstellen van een milieucoördinator ook aan klasse 2-inrichtingen opgelegd worden.

De milieucoördinator is in de regel een werknemer van de exploitant of een derde (bv. een consultantsbureau). De mededeling van de milieucoördinator gebeurt aan de provinciale dienst van het Departement LNE Afdeling Milieuvergunningen (zie "Nuttige adressen"). De mogelijkheid bestaat dat één persoon als milieucoördinator kan optreden voor meerdere bedrijven. Enkel indien deze bedrijven op dezelfde locatie zijn gelegen en onder controle staan van eenzelfde persoon of rechtspersoon is hiervoor de toestemming van het Departement LNE niet nodig; in de andere gevallen is deze toestemming wel nodig. Anderzijds kan de vergunningverlenende overheid de aanstelling van een gezamenlijke milieucoördinator voor verschillende bedrijven verplicht stellen.

Meer informatie betreffende de vereiste kwalificaties en de taken van de milieucoördinator vindt u in het VLAO-infoblad 'Milieucoördinator' op www.vlao.be (Publicaties – Ondernemen en milieu).

De milieuaudit

In de milieuvergunning kan éénmalig of periodiek een milieuaudit opgelegd worden (kenletters respectievelijk E en P in de indelingslijst). Het is dus niet zo dat inrichtingen welke in de indelingslijst de letters E of P naast hun hinderlijke activiteit vermeld zien, automatisch een milieuaudit moeten uitvoeren. Enkel indien dit opgelegd wordt door de vergunningverlenende overheid.

Een milieuaudit is een evaluatie van het beheer, de organisatie en de uitrusting van de betrokken inrichting of het gebied van het milieu. De milieuaudit heeft onder meer betrekking op de voorstellen en adviezen van de milieucoördinator en het gevolg dat eraan werd gegeven.

Het Integraal Milieujaarverslag

Het "Integraal Milieujaarverslag" (IMJV) is een integratie van voorheen afzonderlijke aangiften en bestaat uit de volgende deelformulieren:

- Identificatiegegevens van de IMJV-plichtige (bedrijfsgegevens = vast onderdeel van het IMJV)
- Luchtemissies (installaties, activiteiten, lozingspunten, enz.)
- Energiegegevens
- Wateremissies (activiteiten, lozingspunten, enz.)
- Grondwaterstatistiek (grondwatervergunningen, putten)
- Afvalstoffenmelding voor afvalproducenten
- Afvalstoffenmelding voor overbrengers
- Afvalstoffenmelding voor verwerkers

Wie welk deel van het IMJV moet invullen is voornamelijk afhankelijk van de activiteit van het bedrijf. De OVAM neemt echter elk jaar een steekproef van ongeveer 15.000 bedrijven uit alle

bedrijfssectoren. Deze zijn verplicht om een afvalstoffenmelding te doen via het IMJV. De OVAM gebruikt deze gegevens om een onderbouwd afvalverwerkingsbeleid te kunnen voeren.

Meer informatie over het IMJV vindt u op het VLAO-infoblad 'Het Integraal Milieujaarverslag' op www.vlao.be (Publicaties – Ondernemen en milieu) of op de website <http://milieujaarverslag.milieuinfo.be>.

De IMJV-plichtige stuurt voor 15 maart (=ten laatste op 14 maart) het ingevulde IMJV naar de centrale administratie.

Beste Beschikbare Technieken (BBT)

De BBT zijn die technische hulpmiddelen, technologieën en werkwijzen die het meest doeltreffend zijn ter bescherming van mens en milieu, maar die tevens reeds in de praktijk hun nut hebben bewezen, aangeboden worden op de markt en geen overmatige kosten met zich meebrengen. Deze BBT zijn een leidraad voor de ondernemer. Hij is als normaal zorgvuldig persoon verplicht om deze toe te passen. De Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek (VITO) bouwt momenteel een databestand op van BBT. Deze is beschikbaar op www.emis.vito.be/bbt.

In wat volgt wordt in het kort beschreven welke wettelijke maatregelen opgesteld zijn om milieuhinder tot een minimum te beperken. Volgende punten worden behandeld: de beheersing van geluidshinder, oppervlaktewaterverontreiniging, grondwaterverontreiniging, luchtverontreiniging en de opslag van gevaarlijke producten.

1.3.2.3. Beheersing van oppervlaktewaterverontreiniging

Alle hinderlijke bedrijven die water lozen (rubriek 3 van de indelingslijst) dienen te voldoen aan de **algemene lozingsnormen** (hoofdstuk 4.2. van VLAREM II) voor ofwel huishoudelijk afvalwater, ofwel bedrijfsafvalwater, ofwel koelwater.

De verschillende afvalwaterstromen moeten in de mate van het mogelijke zoveel mogelijk gescheiden geloosd worden. Als er riolering aanwezig is, moet het afvalwater in de riolering geloosd worden. Hemelwater moet, wanneer het technisch mogelijk, gescheiden van het afvalwater geloosd worden in oppervlaktewater of een kunstmatige afvoerweg voor hemelwater.

Naast de algemene lozingsnormen voor bedrijfsafvalwater gelden per sector nog specifieke **sectorale normen** (bijlage 5.3.2. van VLAREM II).

VLAREM II legt vanaf een debiet aan bedrijfsafvalwater van meer dan 2 m³/dag of 50 m³/maand of 500 m³/jaar de installatie van een **controle-inrichting** voor de lozing van afvalwater op. Voor debieten van meer dan 2 m³/uur of 20 m³/dag is hierbij een meetgoot vereist. Voor debieten van meer dan 100 m³/uur (afvalwater zonder gevaarlijke stoffen) of van meer dan 50 m³/uur (afvalwater met gevaarlijke stoffen) is een debietsmeet- en bemonsteringsapparatuur vereist. Ook koelwater met een debiet van meer dan 100 m³/uur moet via een controle-inrichting worden geloosd.

Voor de lozing van afvalwater wordt een onderscheid gemaakt tussen lozingen in de openbare rioleringen, gesitueerd in zuiveringszone A en B en in zuiveringszone C¹, aan de ene kant en lozingen in oppervlaktewater of kunstmatige afvoerwegen voor hemelwater aan de andere kant.

¹ Zuiveringszone A: zone aangesloten op operationele afvalwaterzuiveringsinstallatie (AWZI);
Zuiveringszone B: zone die binnen 5 jaar zal aangesloten worden op een AWZI;
Zuiveringszone C: zone die **niet** binnen 5 jaar zal aangesloten worden op een AWZI

De huidige afbakening heeft als nadeel dat deze afhankelijk is van de vooruitgang van de investeringsprogramma's en dus wijzigt in de tijd. Een zuiveringszone C kan evolueren naar een zone B en finaal naar een zone A. Daardoor biedt zij onvoldoende rechtszekerheid aan bedrijven en particulieren. Om aan deze problemen een oplossing te kunnen geven werd uiteindelijk gekozen voor **zoneringsplannen**. De zoneringsplannen geven aan in welke zones in een gemeente een riolering zal aangelegd worden en waar bedrijven/particulieren verplicht zullen worden een individuele behandeling voor afvalwater of IBA te plaatsen. Voor meer informatie over deze plannen kan u terecht bij de technische dienst van de gemeente.

Tabel I : Algemene lozingsnormen voor bedrijfsafvalwater zonder gevaarlijke stoffen (Afdeling 4.2.2. van VLAREM II)

Parameter	lozing in oppervlaktewater of in openbare riolering gelegen in zuiveringszone C (*)	lozing in openbare riolering gelegen in zuiveringszones A of B(*)
pH	$6,5 \leq \text{pH} \leq 9$	$6 \leq \text{pH} \leq 9,5$
temperatuur	max. 30 °C	max. 45 °C
BOD (5 dagen, 20 °C)	max. 25 mg O ₂ /l	-
bezinkbare stoffen	max. 0,5 ml/l	-
zwevende stoffen	max. 60 mg/l	max. 1 g/l (en afmetingen < 1 cm)
apolaire koolwaterstoffen extraheerbaar met CCl ₄	max. 5 mg/l	-
stoffen extraheerbaar met petroleum ether	-	max. 0,5 g/l
oppervlakte-actieve stoffen	3 mg/l	-
oliën, vetten of andere drijvende stoffen	geen drijvende laag mag zichtbaar zijn	-
gevaarlijke gassen en uitwasemingen	-	mogen niet veroorzaakt worden
stoffen die gevaar en schade opleveren de pomp- en zuiveringsinstallaties en personeel	-	mogen behoudens uitdrukkelijke vergunning niet geloosd worden
pathogene kiemen	ontsmetting verplicht bij gevaar voor gevaarlijke besmetting van ontvangend water	
gevaarlijke stoffen (Vlarem I, Bijlage 2C) of andere schadelijke stoffen of eutrofiërende stoffen geloosd in oppervlaktewater	concentratie mag niet hoger zijn dan de milieu-kwaliteitsnormen voor de uiteindelijk ontvangende waterloop (tenzij met uitdrukkelijke vergunning voor de lozing van een hogere concentratie van de betreffende gevaarlijke stof)	

- (*) Zuiveringszone A: Zone aangesloten op operationele afvalwaterzuiveringsinstallatie (AWZI);
 Zuiveringszone B: Zone die binnen 5 jaar zal aangesloten worden op een operationele afvalwaterzuiverings-installatie;
 Zuiveringszone C: Zone die niet binnen 5 jaar zal aangesloten worden op een operationele afvalwater-zuiveringsinstallatie

Op 14 november 2005 werd de nieuwe omzendbrief met betrekking tot de verwerking van bedrijfsafvalwater via de openbare zuiveringsinfrastructuur gepubliceerd. In deze omzendbrief stapt men af van de zeer strakke benadering van het afkoppelingsbeleid dat bij vele bedrijven leidde tot grote bedrijfsonzekerheid. Het uitgangspunt nu is een integrale benadering van de problematiek: naast de ecologische aspecten wordt ook rekening gehouden met sociaaleconomische elementen. Afkoppeling mag niet leiden tot onverantwoorde kosten bij de bedrijven noch tot het verschuiven van de milieuhinder. De centrale doelstelling blijft wel het realiseren van de vastgestelde milieukwaliteitsnormen: de goede werking van de zuiveringsinfrastructuur mag dus niet in het gedrang komen.

Met het programmadecreet van 24 december 2004 werd voor bedrijven de mogelijkheid voorzien om contracten af te sluiten met Aquafin.

Meer informatie over beide onderwerpen in het infoblad 'Besluit bedrijfsafvalwater'.

I.3.2.4. Beheersing van geluidshinder

Alle bedrijven dienen te voldoen aan de algemene geluidsvoorwaarden, opgenomen als hoofdstuk 4.5. in VLAREM II. De exploitant treft de nodige maatregelen om de geluidsproductie aan de bron en de geluidsoverdracht naar de omgeving te beperken. De normen die opgesomd zijn in de onderstaande tabel moeten nageleefd worden en gelden op de plaats waar de ontvanger het geluid opmeet.

Tabel 2 : Uittreksel uit de richtwaarden voor het specifieke geluid in open lucht van als hinderlijk ingedeelde inrichtingen (bijlage 4.5.4 van VLAREM II)

Gebied	Milieukwaliteitsnormen in dB(A) in open lucht		
	overdag 7-19 h	's avonds 19-22 h	's nachts 22-7 h
Landelijke gebieden en gebieden voor verblijfsrecreatie	40	35	30
Gebieden of delen van gebieden op minder dan 500 m gelegen van industriegebieden niet vermeld sub 3° of van gebieden voor gemeenschapsvoorzieningen en openbare nutsvoorzieningen	50	45	45
Gebieden of delen van gebieden op minder dan 500 m gelegen van gebieden voor ambachtelijke bedrijven en kleine en middelgrote ondernemingen, van dienstverleningsgebieden of van ontginningsgebieden tijdens de ontginning	50	45	40
Woongebieden	45	40	35
Industriegebieden, dienstverleningsgebieden, gebieden voor gemeenschapsvoorzieningen en openbare nutsvoorzieningen en ontginningsgebieden tijdens de ontginning	60	55	55
Recreatiegebieden, uitgezonderd gebieden voor verblijfsrecreatie	50	45	40
Alle andere gebieden, uitgezonderd: bufferzones, militaire domeinen en deze waarvoor in bijzondere besluiten richtwaarden worden vastgesteld	45	40	35
Bufferzones	55	50	50
Gebieden of delen van gebieden op minder dan 500 m gelegen van voor grindwinning bestemde ontginningsgebieden tijdens de ontginning	55	50	45
Opmerking: als eenzelfde gebied valt onder twee of meer punten van de tabel dan is in dat gebied de hoogste richtwaarde van toepassing			

I.3.2.5. Beheersing luchtverontreiniging

VLAREM II legt een strategie vast voor het uitvoeren van emissiemetingen. Het principe is een autocontrole, of m.a.w. de bedrijven worden gestimuleerd om zelf metingen uit te voeren. De voorwaarde daarvoor is dat de metingen uitgevoerd worden volgens een code van goede praktijk, én dat de meting en de meetmethode geattesteerd of goedgekeurd wordt door een milieudeskundige van de discipline lucht. Uiteraard kunnen metingen ten alle tijde uitbesteed worden aan een daartoe erkend laboratorium of organisme.

De algemene emissiegrenswaarden zijn steeds van toepassing tenzij voor bepaalde categorieën van inrichtingen andere bepalingen krachtens VLAREM II gelden. De algemene emissiegrenswaarden hebben betrekking op stof en stofvormige anorganische stoffen, damp- of gasvormige anorganische stoffen, organische stoffen en kankerverwekkende stoffen. De algemene emissiegrenswaarden blijven van kracht voor inrichtingen ingedeeld in rubriek 59 'Activiteiten die gebruik maken van organische oplosmiddelen' van de VLAREM-indelingslijst. Naast de algemene emissiegrenswaarden bestaan ook sectorale voorwaarden.

Belangrijk voor iedere onderneming zijn de sectorale milieuvorwaarden voor **stookinstallaties**. Stookinstallaties worden ingedeeld in drie klassen afhankelijk van hun nominaal thermisch vermogen. Kleine stookinstallaties hebben een nominaal thermisch vermogen van 300 kW tot en met 5 MW. Middelgrote stookinstallaties hebben een nominaal thermisch vermogen van meer dan 5 MW tot 50

MW. En grote stookinstallaties zijn installaties met een nominaal thermisch vermogen van 50 MW of meer. De emissiegrenswaarden zijn opgenomen in hoofdstuk 5.43. van VLAREM II. Er gelden strengere normen sinds 1 januari 2008. Men maakt hierbij onderscheid tussen bestaande en nieuwe installaties. Installaties met een nominaal thermisch vermogen tot en met 1 MW moeten ten minste om de 5 jaar gecontroleerd worden, voor installaties met een nominaal thermisch vermogen van meer dan 1 MW is dit tenminste om de 2 jaar. Voor nieuwe installaties die na 1 januari 2004 in gebruik worden genomen, moet een eerste meting binnen 3 maanden na ingebruikname worden uitgevoerd

Voor bedrijven die gebruikmaken van solventen kan tevens de **solventrichtlijn** van toepassing zijn. Om te weten of een bedrijf de bepalingen van de solventrichtlijn moet naleven, dient het volgende nagegaan te worden:

- Voert het bedrijf een activiteit uit zoals beschreven is in rubriek 59 van VlareM I?
- Worden bij deze activiteit organische oplosmiddelen gebruikt?
- Overschrijdt het jaarlijks oplosmiddelenverbruik de drempelwaarde (ton oplosmiddel / jaar) van rubriek 59?

Als er een activiteit in het bedrijf wordt uitgevoerd die aan elk van deze drie criteria voldoet, moeten voor die activiteit de bepalingen van de solventrichtlijn nageleefd worden. Welke deze bepalingen zijn, vindt u terug in het VLAO-infoblad 'solventemissies: neem het niet te (v)luchtig op!' op www.vlao.be (Publicaties – Ondernemen en milieu).

1.3.2.6. Beheersing van grondwaterverontreiniging

De bescherming van het grondwater wordt nagenoeg volledig geregeld door VLAREM I en VLAREM II. VLAREM I bepaalt een meldings- of vergunningsplicht voor grondwaterwinningen. VLAREM II bepaalt een reeks van exploitatievoorwaarden voor deze meldings- of vergunningsplichtige grondwaterwinningen, zoals de wijze waarop het gewonnen debiet moet gemeten worden, het aanleggen van een minimum aantal peilputten en het laten analyseren van grondwaterstalen.

Bepaalde activiteiten zijn verboden in waterwingebieden en beschermingszones type I; II of III. Dit kan teruggevonden worden in de sectorale milieuvoorwaarden die gekoppeld zijn aan deze activiteit. Om te weten te komen of uw exploitatie gelegen is in een dergelijk gebied, kan u contact opnemen met de VMM, afdeling Operationeel Waterbeheer, dienst Grondwater of kan u met behulp van uw adresgegevens zoeken op de Databank Ondergrond Vlaanderen <http://dov.vlaanderen.be>.

1.3.2.7. Opslag van gevaarlijke producten

Bodemverontreiniging wordt voornamelijk veroorzaakt door het niet omzichtig genoeg omspringen met gevaarlijke producten. Daarom zijn hiervoor in de VLAREM voorwaarden opgenomen. De opslag van gevaarlijke producten wordt volgens de indelingslijst van VLAREM I ingedeeld in subrubrieken 17.2., 17.3. en 17.4 (zie tabel ...). Voor de indeling binnen subrubriek 17.3. wordt zowel met de hoofdeigenschap als met het ontvlammingspunt rekening gehouden. Voor de vloeibare brandstoffen wordt enkel met het ontvlammingspunt rekening gehouden. De hoofdeigenschap is de catalogering volgens de meest recente versie van de EG-richtlijnen 67/548/EEG en 88/379/EEG. Indien dit niet wordt gepreciseerd in de EG-richtlijn, moet de indeling worden gevolgd van de ADR-reglementering. Indien een product wordt gekenmerkt met twee of meer gevaarsymbolen, moet het meest relevante risico in aanmerking worden genomen. Als er geen zekerheid bestaat over de hoofdeigenschap wordt het product best in de verschillende rubrieken ingedeeld. Producten die opslagen worden in recipiënten met een inhoud van max. 25 kg of l worden ingedeeld in rubriek 17.4. Volgens de indeling van VLAREM I, in combinatie met de definities van VLAREM II, wordt een onderscheid gemaakt tussen de P-producten (P1, P2, P3 en P4) en de andere dan P-producten.

Voor de indeling van de opslag van gevaarlijke producten in vaste **houders** wordt een onderscheid gemaakt tussen bestaande en nieuwe houders en tussen ondergrondse en bovengrondse houders.

Een overzicht van de voorwaarden (lekdetectie, frequentie en type onderzoeken, waarschuwingssysteem tegen overvulling, ...) van toepassing op uw installatie kan u bekomen bij de accountmanagers milieu van het VLAO.

Tabel 3 : Indeling en definitie van bepaalde gevaarlijke producten volgens VLAREM I en VLAREM II

Rubriek nummer volgens VLAREM I	Benaming en definitie volgens VLAREM II	Voorbeelden	Klasse	Hoeveelheden
17.3.2.	Opslag van zeer giftige, giftige en ontplofbare stoffen = niet P-producten	fenol	3 2 1	> 10 - 100 kg > 100 - 1.000 kg > 1.000 kg
17.3.3.	Opslag van oxyderende, schadelijke, corrosieve en irriterende stoffen = niet P-producten	white spirit (twee eigenschappen), beitsmiddelen, ontvettingsmiddelen, vele anorganische en organische zuren en basen	3 2 1	200 - 10.000 kg (industriegebied) 200 - 1.000 kg (andere dan industriegebied) > 10.000 - 50.000 kg (industriegebied) > 1.000 - 50.000 kg (andere dan industriegebied) > 50.000 kg
17.3.4	Opslag van P1-producten: zeer licht en licht ontvlambare vloeistoffen met vlampunt < 21 °C	benzine, ethanol, methanol, aceton, thinners, vele organische solventen	3 2 1	50 - 1.000 l (industriegebied) 50 - 500 l (andere dan industriegebied) > 1.000 - 30.000 l (industriegebied) > 500 - 30.000 l (andere dan industriegebied) > 30.000 l
17.3.5	Opslag van P2-producten: ontvlambare vloeistoffen met 21 °C ≤ vlampunt ≤ 55 °C	white spirit (twee eigenschappen), petroleum, terpentijn, bepaalde verven	3 2 1	100 - 5.000 l > 5.000 l - 100.000 l > 100.000 l
17.3.6	Opslag van P3-producten voor professioneel gebruik: vloeistoffen met 55 °C < vlampunt ≤ 100 °C	stookolie, diesel, afvalolie, bepaalde zware stookolie	3 2 1	5.000 l - 20.000 l (behoort bij woonfunctie) 100 - 20.000 l (bedrijf) > 20.000 l - 500.000 l > 500.000 l
17.3.7	Opslag van P4-producten: vloeistoffen met 100 °C < vlampunt ≤ 250 °C	bepaalde zware stookolie, bepaalde verven	3 2 1	200 l - 50.000 l > 50.000 l - 5.000.000 l > 5.000.000 l
17.3.8.	Opslag van milieugevaarlijke stoffen		3 2 1	> 100 kg - 1 ton > 1 ton - 100 ton > 100 ton
17.3.9.	Brandstofverdeelinstallaties voor motorvoertuigen, zijnde installaties voor het vullen van brandstoftanks van motorvoertuigen met vloeibare koolwaterstoffen bestemd voor de voeding van de erop geïnstalleerde motor(en)		3 2 1	-Vloeistoffen ingedeeld in rubriek 17.3.6.1° met maximaal 1 verdeelslang -Vloeistoffen ingedeeld in rubriek 17.3.6.2° met 1 verdeelslang en/of de in rubriek 17.3.4.1° en 2° bedoelde vloeistoffen met maximaal 1 verdeelslang -Overige inrichtingen
17.4.	Opslagplaatsen van gevaarlijke stoffen in verpakkingen met een inhoudsvermogen van maximaal 25 liter of 25 kilogram		3	50 kg of 50 l - 5.000 kg of 5.000 l

Bijkomend bij de voorwaarden verbonden aan de houders, zijn er voor een **brandstofverdeelinstallatie** (bv. benzine en diesel voor personenwagens, vrachtwagens, heftrucks

e.d.) additionele voorschriften. Deze voorwaarden zijn te vinden in art. 5.17.1.17. (voorwaarden m.b.t. het vullen van de vaste houders en tankwagens), afdeling 5.17.4. (beheersing van de uitstoot van vluchtige organische stoffen bij de opslag en verlading van benzine) en 5.17.5. (Brandstofverdeelininstallaties voor motorvoertuigen). Bedrijven met een verdeelininstallatie zijn ingedeeld in rubriek 17.3.9. van VLAREM I (zie tabel ...).

Naast de VLAREM wetgeving is ook de Codex – Welzijn op het werk (Titel III, hfdst IV, afd 9 art 8 – KB opslag ontvlambare vloeistoffen) en het ARAB art 52.3 van toepassing (zie verder onder hoofdstuk 1.3.9. van deze brochure).

1.3.3. Bepalingen over afval

Het afvalstoffendecreet vormt de juridische basis van het afvalbeleid in Vlaanderen. De uitvoeringsbesluiten zijn gebundeld in het Vlaams Reglement inzake afvalvoorkoming en –beheer, het VLAREA. Voor verpakkingsafval ligt een Europese Richtlijn aan de basis van het huidig wettelijk kader. Deze richtlijn wil het verpakkingsafval doen afnemen en legt daartoe doelstellingen vast voor recyclage en nuttige toepassing. De omzetting van deze doelstelling gebeurde in België via het Samenwerkingsakkoord tussen de drie gewesten.

1.3.3.1. Het afvalstoffendecreet

Het decreet van 2 juli 1981 gaf het startsein aan een Vlaams afvalstoffenbeleid en was aanleiding voor de oprichting van OVAM. Dit decreet werd in 1994 fundamenteel gewijzigd. De doelstellingen van het overheidsbeleid in het domein van de afvalstoffen zijn: het ontstaan en de schadelijkheid van afvalstoffen voorkomen, het bevorderen van nuttige toepassing van afvalstoffen en de organisatie van de verwijdering van die afvalstoffen waarvan de productie niet kan worden voorkomen of die niet nuttig kunnen toegepast worden. Om deze doelstellingen te realiseren voorziet het decreet in de volgende instrumenten:

- de **meldingsplicht**: dit maakt sinds 2005 deel uit van het Integraal Milieujaarverslag (zie ...);
- opmaak van **afvalstoffenplannen** voor het Vlaamse Gewest: deze bevatten een inventarisatie en een analyse van de afvalstromen, geven een prognose van de evolutie in de nabije toekomst en behandelen de verwerking van de afvalstromen. De goedgekeurde afvalstoffenplannen hebben verordenende kracht.
- de sectorale **uitvoeringsplannen**. Dit zijn concrete projecten en acties in verband met de preventie, de recuperatie of de verwijdering van afvalstoffen of deze hebben betrekking op specifieke categorieën van afvalstoffen. Ze zijn in uitvoering van het geldende afvalstoffenplan. Een overzicht van de goedgekeurde uitvoeringsplannen is raadpleegbaar op www.ovam.be.
- het **vergunningssysteem**: inrichtingen voor de verwerking en nuttige toepassing van afvalstoffen worden onderworpen aan het VLAREM-vergunningssysteem;
- de **milieuheffingen**: de uitbaters van vergunningsplichtige verwijderingsinrichtingen en de voortbrengers van bepaalde afvalstoffen die volgens het decreet verwijderd moeten worden, zijn gehouden een bijdrage te betalen aan de Vlaamse overheid (zie hiervoor "Heffing op afvalverwijdering");
- de **aanvaardingsplicht** voor consumptiegoederen, met inbegrip van de verpakkingen eens die afvalstof geworden zijn (zie verder VLAREA). Dit heeft tot gevolg dat de eindverkoper, tussenhandelaar en de producent of invoerder kan verantwoordelijk gesteld worden voor de doelmatige verwijdering of de nuttige toepassing van deze goederen. Hiertoe werd een uitvoeringsbesluit genomen inzake de **terugnameplicht** voor verpakkingsafval (zie verder "Het Interregionaal Samenwerkingsakkoord Verpakkingsafval").
- het gebruik van afvalstoffen als **secundaire grondstof**, waardoor afvalstoffen geïntegreerd worden in het circuit van grondstoffen. Wordt een afvalstof een secundaire grondstof dan verliest ze haar karakter van afvalstof vanaf het ogenblik dat ze wordt afgeleverd aan de gebruiker. Het VLAREA bevat een limitatieve lijst van afvalstoffen die als secundaire

grondstof kunnen gebruikt worden evenals de eisen waaraan deze moeten voldoen (zie “VLAREA”).

- de **verbodsbepalingen**: bepaalde productieprocedures of de productie van bepaalde stoffen kunnen door de Vlaamse Regering verboden worden of onderworpen worden aan bijzondere reglementeringen. Met het oog op een hoogwaardige verwerking van afvalstoffen werden bijvoorbeeld stort- en verbrandingsverboden ingevoerd
- het **toezicht** en de **strafbepalingen**.

1.3.3.2. Het Vlaams Reglement inzake Afvalvoorkoming en -beheer (VLAREA)

Het VLAREA geeft nadere invulling aan de begrippen verwijdering en nuttige toepassing, afvalstoffenlijst, de lijsten van huishoudelijke, bedrijfs-, bijzondere en gevaarlijke afvalstoffen, de aanvaardingsplicht, het gebruik van secundaire grondstoffen en de erkenning van overbrengers en registratie van vervoerders van afvalstoffen.

a. Algemene bepalingen inzake afvalstoffen

Het afvalstoffendecreet maakt onderscheid in vier categorieën van afvalstoffen:

- huishoudelijke afvalstoffen en met huishoudelijke afvalstoffen vergelijkbare bedrijfsafvalstoffen. Dit is bedrijfsafval dat ontstaat door ‘huishoudelijke activiteiten’ in het bedrijf. Ze zijn niet eigen aan de bedrijfsactiviteit. Gelijkgesteld aan huishoudelijke afvalstoffen zijn straat- en veegvuil.
- bedrijfsafvalstoffen : alle afvalstoffen die geen huishoudelijke afvalstoffen zijn.
- gevaarlijke afvalstoffen: afvalstoffen met een gevaarskenmerk zoals vastgesteld in het VLAREA.
- bijzondere afvalstoffen: een bijzondere regeling werd uitgewerkt voor afvalbanden, afgedankte elektrische en elektronische apparatuur, houtafval, klein gevaarlijk afval, landbouwafval, dierlijk afval, medisch afval, afvalstoffen die ontstaan bij het onderhouden, herstellen of slopen van motorvoertuigen, enz. De Vlaamse regering kan deze lijst steeds wijzigen.

Vallen niet onder het afvalstoffendecreet: radioactief afval, afvalwater dat geloosd wordt, luchtmissies en dierlijke mest.

Elke afvalstof wordt gekenmerkt door een code uit de Europese afvalstoffenlijst (bijlage 1.2.1.B VLAREA).

b. De aanvaardingsplicht

De aanvaardingsplicht houdt in dat de (eind)verkoper verplicht wordt om wanneer de consument een product bij hem aankoopt, het overeenstemmende product waarvan hij zich ontdoet, gratis in ontvangst te nemen (“1 voor 1-beginsel”) of ook wanneer die consument geen vervangend product aankoopt (“1 voor 0-beginsel”).

Deze aanvaardingsplicht geldt voor:

- oude en vervallen geneesmiddelen;
- afvalbatterijen en afvalloodstartbatterijen
- afgedankte voertuigen
- drukwerkafvalstoffen
- afgedankte elektrische en elektronische apparatuur
- afgewerkte olie
- afvalbanden
- dierlijke en plantaardige afvalvetten en –oliën, afvalfotochemicaliën en afvallandbouwfolies onderhevig aan de aanvaardingsplicht
- lampen en een aantal bijkomende categorieën van afgedankte elektrische en elektronische apparatuur de aanvaardingsplicht.
- houtafval
- vloerbedekkingsafval

De wijze waarop de aanvaardingsplicht zal georganiseerd worden, wordt vastgelegd in een door de Vlaamse regering goedgekeurde **milieubeleidovereenkomst** (MBO) met de betrokken sector.

Uiteindelijk wordt de producent of invoerder verplicht de teruggenomen producten te (laten) verwerken. Deze MBO's hebben een looptijd van 5 jaar.

c. Aanwending van afvalstoffen als secundaire grondstoffen

Afvalstoffen die voorkomen op de lijst in bijlage 4.1. van het VLAREA kunnen toegepast worden als secundaire grondstoffen als ze voldoen aan bepaalde voorwaarden. Een afvalstof verliest het statuut afvalstof en wordt secundaire grondstof vanaf het ogenblik dat ze voldoet aan de vastgestelde voorwaarden. Voor afvalstoffen die niet op deze lijst voorkomen werd een procedure ingevoerd die toelaat om ook deze afvalstoffen als secundaire grondstof aan te duiden.

Momenteel is het gebruik van afvalstoffen als secundaire grondstof in of als meststof of bodemverbeterend middel (bv. zuiveringsslib), in of als bouwstof (bv. steenpuin), als bodem of als koolstofbron om stedelijk afvalwater of bedrijfsafvalwater beter verwerkbaar te maken in afvalwaterzuiveringsinstallaties, mogelijk.

De secundaire grondstoffen die in of als meststof of als bodemverbeterend middel worden gebruikt, zijn tevens onderworpen aan de regels van het Mestdecreet (zie "Het Mestdecreet"). Voor bepaalde gebruiken van secundaire grondstof is een gebruikscertificaat noodzakelijk dat bij de OVAM met een standaardformulier wordt aangevraagd.

d. Inzameling, vervoer en verwerking van afvalstoffen

Elke onderneming die bedrijfsafvalstoffen produceert dient deze op haar kosten te laten verwerken, hetzij door nuttig toe te passen hetzij door ze te verwijderen. Bovendien heeft hij volgende verplichtingen:

- de **meldingsplicht**, opgenomen in het integraal milieujarverslag. OVAM maakt jaarlijks de lijst bekend van meldingsplichtige bedrijven. Daarnaast blijft de verplichting gelden voor GPBV/IPPC-bedrijven.
- bijhouden van een **afvalstoffenregister** met de oorsprong, de hoeveelheid, de aard en samenstelling (EURAL-code), de bestemming en de wijze van nuttige toepassing of verwijdering van de afvalstoffen. Het register wordt minstens elke maand aangevuld met de meest recente gegevens. Bijgehouden identificatieformulieren kunnen ook fungeren als afvalstoffenregister.
- bijhouden kopieën **identificatieformulieren** als producent, bijhouden volledig ingevulde identificatieformulieren indien producent ook opdrachtgever is.
- **scheidingsplicht**: tenminste KGA van huishoudelijke oorsprong, glasafval, papier/karton, afval van plantaardige en dierlijke oliën en vetten, groenafval, textielafvalstoffen, afgedankte elektrische en elektronische apparatuur, afvalbanden, steenachtige fracties van bouw- en sloopafval, afgewerkte olie, gevaarlijke afvalstoffen, asbestcementshoudende afvalstoffen, afgedankte apparatuur en recipiënten die ozonafbrekende stoffen of gefluoreerde broeikasgassen bevatten en afvallandbouwfolies dienen afzonderlijk te worden opgehaald en/of ingezameld. Hout- en metaalresten kunnen samen worden ingezameld indien ze naderhand worden uitgesorteerd.

Het VLAREA regelt de erkenning en registratie van overbrengers (onderafdeling 5.1.2.) en de registratie van vervoerders (onderafdeling 5.1.3.). Zowel voor de overbrenging van gevaarlijke als voor niet-gevaarlijke afvalstoffen is een erkenning noodzakelijk.

Naast gemeenten en verenigingen van gemeenten die van rechtswege erkend zijn voor het inzamelen van huishoudelijke afvalstoffen en daarmee vergelijkbare bedrijfsafvalstoffen, geldt dit ook voor:

1. de particulier die zijn afvalstoffen naar inzamelpunten van huishoudelijke afvalstoffen brengt;
2. de zelfstandige of kleine ondernemer (minder dan tien werknemers) die zijn afvalstoffen naar inzamelpunten van afvalstoffen brengt;
3. de producent van afvalstoffen die de afvalstoffen die zijn ontstaan uit verleende onderhoudsdiensten bij derden, naar zijn bedrijfsterrein of naar een verwerkingsinrichting brengt;
4. de leverancier van goederen die in het kader van de terugnameplicht, van de aanvaardingsplicht of van vrijwillige terugname, ter gelegenheid van een levering van

goederen, lege verpakkingen of afgedankte goederen naar zijn bedrijfsterrein of naar een inzamelpunt voor afgedankte goederen brengt;

5. de houder van afvalstoffen, die in het kader van de terugnameplicht, van de aanvaardingsplicht of van vrijwillige terugname, de afvalstoffen terugbrengt naar zijn leverancier van soortgelijke goederen;
6. een erkend kringloopcentrum of de exploitant van een inrichting die de door hem ingezamelde afvalstoffen overbrengt naar die inrichting, waar afgedankte goederen die in aanmerking komen voor producthergebruik worden opgeslagen, gesorteerd, gereinigd of hersteld, en waar de scheiding in herbruikbare goederen en niet-herbruikbare afvalstoffen plaatsvindt, evenals het transport van de niet-herbruikbare afvalstoffen na deze scheiding naar inzamelpunten van afvalstoffen.

Voor bovenvermelde gevallen geldt eveneens dat er geen identificatieformulier moet voorzien worden bij vervoer.

De erkenning geldt voor een periode van vijf jaar. Ook elke vervoerder van afvalstoffen moet bij de OVAM geregistreerd worden. De erkende overbrenger die eigen vervoermiddelen gebruikt, wordt automatisch geregistreerd als vervoerder van afvalstoffen. De registratie als vervoerder geldt eveneens voor de periode van 5 jaar.

Elke afvalstof moet bij vervoer voorzien zijn van een identificatieformulier. Het bevat onder meer de aard, herkomst, hoeveelheid en EURAL-code van de afvalstof, gegevens van producent, ophaler, geregistreeerde vervoerder en verwerker en datum van vervoer van de afvalstof. Bij de overbrenging van gevaarlijke afvalstoffen dient ook de producent te dateren en te tekenen. Indien de producent als opdrachtgever fungeert, dient hij de documenten ook te tekenen indien het vervoer betreft van niet-gevaarlijke afvalstoffen.

Voor huishoudelijke afvalstoffen of de daarmee vergelijkbare bedrijfsafvalstoffen en voor de niet-gevaarlijke bedrijfsafvalstoffen die in één ophaalronde ('melkronde') opgehaald worden door een privé-overbrenger of in opdracht van de gemeente moet geen identificatieformulier worden voorzien.

e. In- en uitvoer van afvalstoffen conform Verordening EG nr. 1013/2006/EG

Het VLAREA preciseert de toepassing van deze verordening voor het Vlaamse Gewest. De grensoverschrijdende overbrenging van afval wordt gereguleerd door de Verordening 1013/2006/EG. De verordening vervangt de Verordening 259/93/EEG. De verordening heeft tot doel het internationaal vervoer van afvalstoffen in kaart te brengen en een samenhangend en sluitend controlesysteem voor de overbrenging van afvalstoffen tot stand te brengen. De verordening maakt onderscheid tussen afvalstoffen bestemd voor nuttige toepassing en afvalstoffen bestemd voor verwijdering. De afvalstoffen bestemd voor nuttige toepassing worden ingedeeld in de groene en de oranje lijst. Voor alle afvalstoffen bestemd voor verwijdering en voor afvalstoffen van de oranje lijst en voor niet-genoemde afvalstoffen, moet een kennisgeving gebeuren. Bij elke grensoverschrijdende overbrenging waarvoor een kennisgeving vereist is, dient een bankgarantie of gelijkwaardige verzekering gesteld te worden. In Vlaanderen gebeurt de coördinatie en het toezicht over de in- en de uitvoer van afvalstoffen door de OVAM volgens de richtlijnen uit het VLAREA.

Voor meer informatie omtrent het VLAREA wordt verwezen naar de integrale VLAREA-tekst, te bekijken op www.emis.vito.be/navigator.

Informatie omtrent wetgeving, formulieren, nuttige tips, cijfergegevens over afval enz. kan u vinden op www.ovam.be.

1.3.3.3. Het Interregionaal Samenwerkingsakkoord Verpakkingsafval (ISA)

a. Toepassingsgebied

Onder deze wetgeving valt zowel "het verpakkingsafval van huishoudelijke oorsprong" (dit is verpakkingsafval afkomstig van de normale werking van huishoudens of die hiermee gelijkgesteld is) als "het verpakkingsafval van bedrijfsmatige oorsprong" (dit is verpakkingsafval die niet kan beschouwd worden als verpakkingsafval van huishoudelijke oorsprong). Er wordt een onderscheid gemaakt tussen tertiaire of vervoersverpakking, secundaire of verzamelverpakking en primaire of verkoopverpakking. Tertiaire verpakkingen geven steeds aanleiding tot bedrijfsmatig verpakkingsafval. Secundaire verpakking is bedrijfsmatig behalve deze van producten voor de normale werking van huishoudens met een maximum volume van 0,5 m³ en die zo zijn ontworpen dat ze op het verkooppunt een verkoopseenheid vormen, de zogenaamde multipacks. Primaire verpakking kan zowel huishoudelijk als bedrijfsmatig zijn. Om het verschil duidelijk te maken werd de Grijs Lijst opgesteld.

b. De terugnameplicht

Centraal in het Samenwerkingsakkoord is de "terugnameplicht" die wordt opgelegd aan de "verpakkingsverantwoordelijken". Er zijn 3 types verpakkingsverantwoordelijken:

- elk bedrijf dat zijn goederen verpakt of laat verpakken in België voor de Belgische markt;
- elk bedrijf dat verpakte producten invoert en deze op de Belgische markt verkoopt;
- de ontpakker van de ingevoerde producten: bijvoorbeeld grondstoffen, onderdelen, artikelen voor de showroom, alsook verpakkingsafval dat veroorzaakt wordt door het herconditioneren van goederen.

De terugnameplicht betekent voor deze verpakkingsverantwoordelijken dat ze binnen een welbepaalde termijn bepaalde percentages voor recyclage en nuttige toepassing moeten bereiken voor het verpakkingsafval waarvoor zij individueel verantwoordelijk zijn. Onder nuttige toepassing vallen alle procedés die afval een nuttige functie geven. Recyclage en energetische valorisatie worden beschouwd als een vorm van nuttige toepassing. Voor elke verpakkingsverantwoordelijke worden de percentages bepaald ten opzichte van het totale gewicht van de éénmalige verpakkingen die gedurende het vorige kalenderjaar op de Belgische markt werden gebracht.

Er wordt aan de verpakkingsverantwoordelijken verschillende mogelijkheden geboden om deze percentages te bereiken. Het kan in eigen beheer gebeuren of door een door de verpakkingsverantwoordelijke aangestelde publieke of private rechtspersoon (v.b. private ophalers of gespecialiseerde intercommunales). De verpakkingsverantwoordelijke kan de verplichting ook overdragen aan een erkend organisme, waarbij hij zich als lid aansluit, en dat de terugnameplicht van alle leden globaal op zich neemt. In het laatste geval voldoet hij aan de terugnameplicht indien het erkend organisme de percentages van recyclage en nuttige toepassing haalt voor het geheel van verpakkingsafval waarvoor het verantwoordelijk werd gesteld. De organisatie FOST PLUS respectievelijk VAL-I-PAC zijn erkend door de Interregionale Verpakkingscommissie (IVCIE) voor het huishoudelijk respectievelijk bedrijfsmatig verpakkingsafval. De IVCIE werd opgericht als een gemeenschappelijke instelling van de drie gewesten. De taken zijn onder meer de goedkeuring van de algemene preventieplannen en de erkenning van de organismen die de terugnameplicht op zich nemen (zie "Nuttige adressen").

c. De informatieplicht

De informatieplicht is de plicht van elke verpakkingsverantwoordelijke om de IVCIE jaarlijks op de hoogte te brengen van:

- de manier waarop hij zijn terugnameplicht vervult
- de hoeveelheid verpakking waarvoor hij verantwoordelijk is
- de behaalde percentages recyclage/nuttige toepassing

d. De preventieplicht

Elk bedrijf dat minimum 10 ton verpakkingen gebruikt om producten te verpakken die bestemd zijn voor de Belgische markt, is wettelijk verplicht om driejaarlijks een **preventieplan** in te dienen bij de IVCIE. In dit preventieplan moeten ze concrete maatregelen voorstellen om de hoeveelheid en schadelijkheid van het verpakkingsafval te beperken. Om aan zijn preventieplicht te voldoen kan de

verpakkingsverantwoordelijke zich aansluiten bij een sectoraal preventieplan dat mogelijks door zijn beroepsfederatie wordt ingediend. Deze verpakkingsverantwoordelijken moeten tevens jaarlijks vóór 31 maart dit algemeen preventieplan evalueren.

e. Verplichtingen en tegemoetkomingen voor ontpakkers

Het samenwerkingsakkoord brengt ook verplichtingen mee voor de ontpakkers van bedrijfsmatig verpakte goederen. Zij moeten hun leveranciers, de verpakkingsverantwoordelijken, in staat stellen aan hun wettelijke verplichtingen te voldoen (b.v. het verpakkingsafval zelf nuttig toepassen en hiervan een bewijs geven aan de verpakkingsverantwoordelijke). Indien de leverancier lid is van een erkend organisme, b.v. VAL-I-PAC, kan de ontpakker het verpakkingsafval ook laten ophalen door een operator naar keuze, zonder dat dit verpakkingsafval moet gesorteerd worden per leverancier.

Tenslotte zijn ook tegemoetkomingen voor ontpakkers voorzien, met als bedoeling de recyclage van specifieke verpakkingsmaterialen te stimuleren: **de recyclagepremie en de containerpremie**. De recyclagepremie is geldig voor kunststof of houten bedrijfsmatig verpakkingsafval dat in homogene fracties ter recyclage wordt aangeboden aan een VAL-I-PAC-operator. De premie voor hout is enkel geldig indien het hout vermalen wordt tot grondstof voor de vervaardiging van spaanplaten of voor compostering. De containerpremie is geldig voor bedrijfsmatig verpakkingsafval dat op Belgisch grondgebied gegenereerd wordt en door de ontpakker in selectieve containers wordt aangeboden ter recyclage. Meer informatie over de premies op de website van VAL-I-PAC, www.valipac.be.

1.3.4. Asbest

Met **asbest** moet men voorzichtig omgaan. Asbest is een verzamelnaam voor vezelachtige mineralen die gemengd worden met cement of kunststoffen tot slijtvaste, onbrandbare producten zoals golfplaten, buizen, etc. Wanneer de vezels vrijkomen, veroorzaken ze ernstige ziekten zoals asbestose en verschillende soorten kanker in het longstelsel van de mens. Dergelijk materiaal mag niet meer op de markt gebracht worden (KB van 23/10/2001) maar bij afbraakwerken is de kans groot dat men asbestafval overhoudt. Enkel werklieden die een speciale opleiding gevolgd hebben, mogen asbestwerkzaamheden uitvoeren.

De lijst van erkende bedrijven is terug te vinden op de site van de FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg www.meta.fgov.be. Een uitgebreide brochure over asbest kan u downloaden op de site van de FOD Volksgezondheid, Veiligheid van de voedselketen en Leefmilieu www.health.fgov.be. Over 'waar naar toe met asbestafval' kan u lezen op de website van OVAM: www.ovam.be (afval – afvalstromen – bouw/sloopafval).

1.3.5. Het mestdecreet

Voor de uitvoering van het mestdecreet doet de Vlaamse regering een beroep op de Mestbank, een afdeling van de Vlaamse Landmaatschappij (VLM) (zie "Wegwijs in de Vlaamse overheidsdiensten" en "Nuttige adressen").

De gevolgen van het mestdecreet laten zich niet alleen voelen in de landbouwbedrijven, maar ook in vele industriële bedrijven. Vanuit de industrie en in het bijzonder vanuit de voedingsindustrie worden vele bijproducten en afvalstoffen als bodemverbeteraar of als meststof aangewend in de landbouwsector. De landbouwkundige aanwending van dergelijke meststof is onderworpen aan het mestdecreet en aan het VLAREA (zie "VLAREA"). Onder een meststof wordt verstaan: elke één of meer stikstof- en/of fosforverbindingen bevattende stof die op het land wordt gebruikt ter bevordering van de gewasgroei, met inbegrip van dierlijke mest, afval van visteeltbedrijven en zuiveringslib; deze meststoffen omvatten aldus inzonderheid de dierlijke mest, de chemische meststoffen en de andere meststoffen. Bijgevolg ressorteren ook organisch-biologische afvalstoffen hieronder indien ze worden toegepast op cultuurgrond in Vlaanderen.

Wat mestverwerking betreft, werd het Vlaams Coördinatiecentrum Mestverwerking vzw opgericht (zie "Nuttige adressen"). Het VCM organiseert het overleg tussen overheid en bedrijfsleven, stimuleert en begeleidt mestverwerkingsinitiatieven, verricht beleidsondersteunend werk en verstrekt eerstelijnsadvies en informatie aan bedrijven.

I.3.6. Bodemsaneringsdecreet

OPGELET: Het nieuwe decreet voor bodemsanering en bodembescherming (BS 22-01-07) vervangt het oude decreet van 1995. Het Vlaams Reglement over de Bodemsanering en de Bodembescherming (VLAREBO), het bijhorende uitvoeringsbesluit, is goedgekeurd op 14 december 2007 en moet toegepast worden vanaf 1 juni 2008. Vanaf dat moment zal dit deel aangepast zijn aan de nieuwe wetgeving.

Inleiding

Het Decreet betreffende de bodemsanering is op 29 oktober 1995 in werking getreden. Het uitvoeringsbesluit VLAREBO zorgde ervoor dat het bodemsaneringsdecreet volledig van toepassing werd. Zowel het bodemsaneringsdecreet als VLAREBO werden meermaals gewijzigd (zie overzicht wetgeving).

In eerste instantie is het bodemsaneringsdecreet van belang voor het voorkomen van bodemverontreiniging en wenst het een bescherming te bieden aan de potentiële koper van een mogelijk verontreinigde grond. Daarnaast heeft het bodemsaneringsdecreet tot doel een regeling te voorzien voor de sanering van verontreinigde bodems in het Vlaamse Gewest, in die zin vormt het een noodzakelijke aanvulling van het afvalstoffendecreet.

Nieuwe bodemverontreiniging - historische bodemverontreiniging

Het bodemsaneringsdecreet maakt een zeer belangrijk onderscheid tussen nieuwe bodemverontreiniging, die tot stand is gekomen na de inwerkingtreding van het decreet en historische bodemverontreiniging, die tot stand is gekomen vóór 29/10/1995 (inwerkingtreding van het decreet). Een gemengde verontreiniging bestaat uit een deel historische en een deel nieuwe verontreiniging.

Oriënterende bodemonderzoeken

VLAREBO bevat in een bijlage I een lijst van inrichtingen en activiteiten die bodemverontreiniging kunnen veroorzaken (de zgn. bodembedreigende activiteiten). De meeste industriële activiteiten zijn in deze lijst opgenomen. In de wijziging van VLAREBO, van kracht vanaf 1 april 2001, werd deze lijst aangepast op basis van ervaring opgedaan door de OVAM in uitgevoerde bodemonderzoeken sedert 1996.

Voor gronden waarop een dergelijke bodembedreigende activiteit vroeger heeft plaatsgehad of nu plaatsheeft, moet een oriënterend bodemonderzoek worden uitgevoerd op initiatief en op kosten van de overdrager en onder leiding van een bodemsaneringsdeskundige (alle categorieën) bij overdracht, bij sluiting van de inrichting of bij stopzetting van de activiteit. Overdracht wordt zeer breed geïnterpreteerd (zie verder). Sluiting van de inrichting betekent de stopzetting van alle activiteiten of alle substantiële activiteiten in een inrichting. Stopzetting van de activiteit betekent het stopzetten van een VLAREBO-rubriek.

Daarenboven zullen de ondernemingen met activiteiten met verhoogd risico (aangeduid als categorie A, B of C) voor bodemverontreiniging verplicht worden periodiek een oriënterend bodemonderzoek te laten uitvoeren (zie tabel 4). Een oriënterend bodemonderzoek heeft tot doel uit te maken of er ernstige aanwijzingen zijn voor de aanwezigheid van bodemverontreiniging en houdt een beperkt historisch onderzoek en een beperkte monsterneming in. De resultaten van elk oriënterend bodemonderzoek dienen binnen de 30 dagen na het afsluiten ervan aan de OVAM te worden medegedeeld.

Tabel 4 : Periodieke oriënterende bodemonderzoeken

Categorie	Eerste oriënterend onderzoek bij OVAM			Vervolgens om de
	Start bedrijf			
	vóór 29/10/1995	ná 28/10/1995		
		Reeds oriënterend onderzoek binnen 5 jaar voor de start van de milieuvergunning ?		
		ja	Nee	
		⇒ eerste onderzoek aantal jaren na start van de milieuvergunning :		
O	-	-	-	-
A	vóór 31.12.2003	20 jaar	10 jaar	20 jaar
B	vóór 31.12.2001	10 jaar	8 jaar	10 jaar
C	vóór 31.12.1999	5 jaar	5 jaar	5 jaar

Een oriënterend bodemonderzoek kan ook ambtshalve onder leiding van ambtenaren van de OVAM worden uitgevoerd.

De OVAM heeft inmiddels een standaardprocedure uitgewerkt, welke toelichting geeft bij de vereiste onderzoeks- en rapportage-inspanning bij het uitvoeren van een oriënterend bodemonderzoek door een erkend bodemsaneringsdeskundige. "Oriënterend bodemonderzoek. Standaardprocedure" is een brochure die bij de OVAM kan besteld worden (zie "Nuttige adressen").

Register van verontreinigde gronden

De OVAM legt een register aan van verontreinigde gronden. In dit register wordt er per verontreinigde grond een dossier aangelegd met volgende gegevens :

- kadastrale gegevens van de grond
- identiteit van de eigenaar en gebruiker
- samenvattende informatie over de ernst van de bodemverontreiniging
- eventueel aan het perceel opgelegde gebruiksbeperkingen of voorzorgsmaatregelen

Daarnaast kunnen een aantal gegevens facultatief voorkomen :

- verslagen van een oriënterend of een beschrijvend bodemonderzoek
- het bodemsaneringsproject
- de inhoud van het conformiteitsattest
- de verklaring afgeleverd na de uitvoering van een bodemsanering.

Het register wordt aangevuld op basis van de resultaten van (oriënterende) bodemonderzoeken, maar ook op basis van andere informatie die de OVAM verkrijgt over een grond. Zodra er een dossier in verband met een verontreinigde grond wordt aangelegd, bezorgt de OVAM meteen een bodemattest aan de eigenaar en gebruiker van de grond en aan de gemeente waar de grond ligt.

Door de wijziging van het bodemsaneringsdecreet in 1998 worden ook de gemeenten verplicht een gemeentelijke inventaris van risicogronden aan te leggen, waarvan de modaliteiten worden vastgelegd in VLAREBO. De inventaris heeft een structuur analoog aan het register van verontreinigde gronden.

Bodemattest

Op basis van de gegevens die in een dossier uit het register van verontreinigde gronden aanwezig zijn, zal de OVAM een bodemattest afleveren aan wie erom verzoekt. Het aanvragen van een bodemattest gebeurt met een aanvraagformulier vastgesteld door de OVAM en kost 25,00 euro per kadastraal perceel waarop de aanvraag betrekking heeft. Een bodemattest wordt afgeleverd binnen één maand voor niet-risicogronden (niet op VLAREBO-lijst) en binnen twee maanden voor risicogronden (wel op VLAREBO-lijst) na een ontvankelijke aanvraag. Het bodemattest bevat dus enkel een weergave van de in het register opgenomen gegevens. Indien voor gronden waarvoor een bodemattest wordt aangevraagd, nog geen gegevens aanwezig zijn in het register, dan vermeldt het attest dit.

Overdracht van gronden

Overdracht van gronden wordt zeer breed geïnterpreteerd. Bij het Decreet van 26 mei 1998 werd dit begrip nog verder uitgebreid. Voorbeelden zijn: aangaan of beëindigen van de huur van een grond voor een gecumuleerde duur van meer dan 9 jaar, aangaan of beëindigen van de huur van een grond waarop een VLAREBO-inrichting gevestigd is of was of een VLAREBO-activiteit werd of wordt

uitgevoerd voor een gecumuleerde duur van meer dan 1 jaar, de fusie of splitsing van rechtspersonen waarvan minstens één eigenaar is van de grond, ...

Vóór het afsluiten van een overeenkomst betreffende de overdracht van gronden, moet de overdrager bij de OVAM een bodemattest aanvragen en de inhoud ervan meedelen aan de verwerver. De onderhandse akte moet de inhoud van het bodemattest bevatten.

Bij overdracht van gronden waarop een VLAREBO-inrichting gevestigd is of was of een VLAREBO-activiteit werd of wordt uitgevoerd, moet een oriënterend bodemonderzoek worden uitgevoerd op initiatief en op kosten van de overdrager en onder leiding van een bodemsaneringsdeskundige. Bij ernstige aanwijzingen van verontreiniging zal de OVAM binnen 60 dagen de overdrager aanmanen een beschrijvend onderzoek uit te voeren. Naar gelang het nieuwe of historische bodemverontreiniging betreft worden de mogelijke verontreiniging en de saneringsnoodzaak behandeld op de wijze zoals in het decreet voorzien.

Bij overdracht van gronden waarop een VLAREBO-inrichting gevestigd is of was of een VLAREBO-activiteit werd of wordt uitgevoerd, moet evenwel geen oriënterend bodemonderzoek worden uitgevoerd indien dit gebeurde binnen twee jaar voor de overdracht en indien er sindsdien geen VLAREBO-activiteit meer werd uitgevoerd, of indien de bodem gesaneerd werd waardoor de grond uit het bodemregister verdwijnt en daarna geen VLAREBO-activiteit meer plaatsvond.

De verwerver van de gronden of de OVAM kan de nietigheid vorderen van een overdracht die plaatsvond zonder attest of oriënterend bodemonderzoek indien dit laatste vereist was. De nietigheid van de overdracht kan niet meer ingeroepen worden als vóór het verlijden van de akte, de verwerver beschikt over het meest recente attest en de verwerver expliciet verzaakt aan de nietigheid.

De uitvoering van een oriënterend en beschrijvend bodemonderzoek, evenals de opstelling van een bodemsaneringsproject kan, na schriftelijke overeenkomst, door de verwerver gedaan worden in plaats van door de overdrager.

Nieuwe bodemverontreiniging

Saneringsplicht bij nieuwe bodemverontreiniging die de normen overschrijdt

De exploitant of eigenaar van een grond met een nieuwe bodemverontreiniging is verplicht over te gaan tot een beschrijvend onderzoek indien blijkt dat er ernstige aanwijzingen zijn dat de bodemsaneringsnormen worden overschreden of dreigen overschreden te worden. Dit is het geval wanneer uit het oriënterend onderzoek blijkt dat voor één of meer parameters bij één of meerdere concentraties, 80 % van de bodemsaneringsnorm voor het betreffende bestemmingstype wordt overschreden. Indien het beschrijvend bodemonderzoek aantoont dat de bodemsaneringsnormen overschreden zijn, moet gesaneerd worden. Bij nieuwe verontreiniging geldt een objectieve aansprakelijkheid.

Uitzondering op de verplichting tot sanering bij nieuwe bodemverontreiniging

De saneringsplichtige moet de bodemsanering op eigen kosten uitvoeren, maar kan regres uitoefenen op de saneringsaansprakelijke. De saneringsplichtige is echter niet verplicht om tot sanering over te gaan indien hij cumulatief kan aantonen dat:

- hij de bodemverontreiniging niet zelf heeft veroorzaakt ;
- dat hij op het ogenblik dat hij voldeed aan de definitie van saneringsplichtige, niet op de hoogte was of behoorde te zijn van de verontreiniging;
- dat sinds 1/1/93 geen inrichting of activiteit, opgenomen in VLAREBO-lijst, op de grond gevestigd was of uitgevoerd werd ;

De saneringsplichtige wordt dan beschouwd als 'onschuldig eigenaar'. De sanering of andere maatregelen worden in dit geval ambtshalve uitgevoerd door de OVAM. De gevallen waarin een overdrager zijn onschuld kan bewijzen, worden bij het Decreet van 26 mei 1998 uitgebreid tot die gevallen waarbij een verontreiniging tot stand kwam op een ander terrein (b.v. bij onderstroming).

Historische bodemverontreiniging

Het criterium ernstige bedreiging bij historische bodemverontreiniging

Bij historische verontreiniging bestaat geen automatische verplichting tot sanering. De OVAM zal de saneringsplichtige aanmanen om de bodemsanering uit te voeren, indien de verontreiniging een ernstige bedreiging vormt. Hiertoe heeft de OVAM een beoordelingskader uitgewerkt.

Bij historische verontreiniging gelden de aansprakelijkheidsregels van het Burgerlijk Wetboek. Prioriteitstelling bij historische bodemverontreiniging

Voor de vaststelling van de saneringsplicht bij historische bodemverontreiniging zal worden uitgegaan van een prioriteitstelling aan de hand van een door de Vlaamse regering opgestelde lijst van te saneren historisch verontreinigde gronden (Besluit van 4 maart 1997 die verdere wijzigingen heeft ondergaan).

Uitzondering op de verplichting tot sanering bij historische bodemverontreiniging

De saneringsplichtige moet de bodemsanering op eigen kosten uitvoeren, maar kan regres uitoefenen op de saneringsaansprakelijke. De saneringsplichtige is echter niet verplicht om tot sanering over te gaan indien hij cumulatief kan aantonen dat

- hij de bodemverontreiniging niet zelf heeft veroorzaakt ;
- hij op het ogenblik dat hij eigenaar of gebruiker werd van de grond niet op de hoogte was of behoorde te zijn van de verontreiniging ;
of, indien hij op de hoogte was of behoorde te zijn, dat hij de historisch verontreinigde gronden vóór 1/1/93 heeft verworven en sindsdien niet heeft gebruikt voor zijn beroep of onderneming.

Het Decreet van 26 mei 1998 bepaalt dat deze onschuldige eigenaar zijn gemotiveerd standpunt aangetekend aan de OVAM moet overmaken binnen 30 dagen na de ontvangst van de aanmaning door de OVAM. De gevallen waarin een overdrager zijn onschuld kan bewijzen, worden bij dit decreet uitgebreid tot die gevallen waarbij een verontreiniging tot stand kwam op een ander terrein.

Gemengde verontreiniging

Indien bij een gemengde bodemverontreiniging de twee soorten verontreiniging kunnen onderscheiden worden, wordt voor elk gedeelte van de verontreiniging de overeenkomstige procedure gevolgd. Indien het gedeelte nieuwe en het gedeelte historische verontreiniging niet te onderscheiden zijn, geldt de procedure voor nieuwe verontreiniging.

Het verloop van de bodemsanering

Het bodemsaneringsdecreet regelt op vrij gedetailleerde en systematische wijze hoe een bodemsanering moet verlopen. Bodemsanering gebeurt in 5 stappen:

Stap 1: Oriënterend bodemonderzoek

Stap 2: Beschrijvend bodemonderzoek

Stap 3: Bodemsaneringsproject

Stap 4: Bodemsaneringswerken

Stap 5: Nazorg

Bij een bodemsanering tracht men in eerste instantie de achtergrondwaarden voor de bodemkwaliteit te realiseren. Als deze waarden niet kunnen gerealiseerd worden door het toepassen van maatregelen die overeenstemmen met de stand van de techniek en geen onredelijk hoge kosten meebrengen (BATNEEC), zal men streven naar een betere bodemkwaliteit dan deze die overeenkomt met de bodemsaneringsnormen. Indien ook dat niet haalbaar is, wordt getracht te vermijden dat de bodemverontreiniging een ernstige bedreiging vormt. Indien de twee voorgaande mogelijkheden niet haalbaar zijn, worden gebruiksbepalingen of andere voorzorgsmaatregelen aan het terrein opgelegd.

Indien het bodemsaneringsproject werken omvat die een milieuvergunning of een stedenbouwkundige vergunning vereisen, dan gebeurt dit via een sterk verkorte en vereenvoudigde procedure: het conformiteitsattest voor het bodemsaneringsproject, afgeleverd door de OVAM, geldt dan tezelfdertijd ook als milieuvergunning en als stedenbouwkundige vergunning.

Wie moet overgaan tot bodemsanering of andere maatregelen dient aan de OVAM financiële zekerheden tot waarborg van zijn verbintenissen te stellen. Afstand van eigendomsrecht ontslaat de eigenaar niet van de verplichtingen tot bodemsanering.

Vrijwillige sanering

Iemand die vrijwillig zijn grond wil saneren, kan dit nu ook conform de bepalingen van het bodemsaneringsdecreet. Dit betekent dat hij ook kan werken via een beschrijvend bodemonderzoek, een bodemsaneringsproject, en een verklaring van de OVAM waarin de resultaten van de sanering werden opgenomen. Het decreet stelt echter wel letterlijk dat de saneringsplichtige die vrijwillig zijn saneringsplicht wenst na te komen, dit uitsluitend kan overeenkomstig de bepalingen van dit decreet.

Het gebruik van uitgegraven bodem

VLAREBO bepaalt regels voor het gebruik van uitgegraven bodem om de verspreiding van bodemverontreiniging te beheersen. Deze regels werden gewijzigd bij de VLAREBO-wijzigingen van 12/10/2001, 14/06/2002 en 12/01/2003. Door het Besluit van 17 januari 2003 (BS 31 januari 2003) werden een aantal bepalingen voor het gebruik van uitgegraven bodem als bodem of als bouwstof (hoofdstuk X in het Vlarebo) uitgesteld tot 1 juli 2004. Voor het gebruik van uitgegraven bodem in of als bouwstof moet een technisch verslag en een bodembeheerrapport opgemaakt worden wanneer de uitgegraven bodem afkomstig is van een verdachte grond of wanneer de toe te passen hoeveelheid uitgegraven bodem, afkomstig van een niet-verdachte grond, meer dan 250 m³ bedraagt. Dit gebeurt via een systeem van erkende bodembeheersorganisaties, erkende opslagplaatsen en erkende grondreinigingscentra.

Informatie omtrent wetgeving, brochures, formulieren, enz. kan u vinden op de website van de OVAM, www.ovam.be.

I.3.7. Legionella

Op 4 mei 2007 werd het nieuwe Legionellabesluit gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad en ging het ook meteen van kracht. Het besluit vervangt de legionellawetgeving van 11 juni 2004. De bedoeling van deze wetgeving is de preventie van de veteranenziekte of legionellose, een potentieel ernstige longontsteking die kan optreden door het inademen van warmwaterdruppeltjes die met legionellabacteriën besmet zijn. Deze bacteriën ontwikkelen zich het best in stilstaand water met een temperatuur tussen 25 en 50 °C.

Voortaan worden enkel nog de sanitaire installaties ingedeeld worden in risicocategorieën. Hoogrisico-inrichtingen zijn voor het publiek toegankelijke inrichtingen die instaan voor de behandeling, verzorging of huisvesting van gevoelige personen (bv. ziekenhuizen, rusthuizen...). Matigrisico-inrichtingen zijn voor het publiek toegankelijke inrichtingen met een collectieve warmwaterinstallatie (bv. hotels, sportcomplexen...). Collectief betekent dat per dag 15 of meer personen, exclusief de werknemers, potentieel kunnen blootgesteld worden aan de bacterie. Andere niet-sanitaire installaties zoals koeltorens, klimaatregelingsystemen, tandheelkundige units en exposities worden niet meer ingedeeld in risicocategorieën. Voor elk van deze installaties worden specifieke voorschriften opgelegd.

De bestaande installaties moeten vóór 4 mei 2008 een beheersplan opmaken. Nieuwe installaties moeten vóór de eerste ingebruikname een beheersplan opmaken. De grens tussen bestaand en nieuw is de datum van inwerkingtreding van het besluit (4/5/2007). Installaties waarvoor de bouwvergunning vóór 4/11/2007 werd aangevraagd, worden ook als bestaande installaties beschouwd. Voor de nieuwe installaties wordt geëist dat ze voldoen aan de Best Beschikbare Technieken (BBT).

De maatregelen die genomen worden in het kader van het uitvoeren van het beheersplan en de bijhorende relevante gegevens, moeten genoteerd worden in een register dat ter inzage ligt van de toezichthoudende ambtenaar. Het toezicht gebeurt voortaan door de afdeling Toezicht Volksgezondheid in plaats van door de burgemeester. Enkel voor koeltorens moet een melding gebeuren aan deze afdeling.

Meer informatie op de website van het Vlaams Agentschap Zorg en Gezondheid www.zorg-en-gezondheid.be/legionella.aspx. De BBT-studie voor Legionella-beheersing in nieuwe sanitaire installaties kunt u raadplegen op www.emis.vito.be.

I.3.8. Wetgeving inzake beheersing van zware ongevallen

Betrokken overheidsdiensten

Met het samenwerkingsakkoord (SWA, omzetting SEVESO II-richtlijn) worden zowel de informatiestroom als de inspectie omtrent Seveso-bedrijven gestroomlijnd. Er is één dienst per gewest aangeduid die de informatiestroom naar de overheid moet kanaliseren (coördinerende dienst). Voor Vlaanderen is dit de cel Veiligheidsrapportering binnen Departement LNE (zie "Nuttige adressen"). Tevens is per gewest één dienst op federaal niveau aangeduid die de inspecties coördineert, namelijk de Directie Chemische Risico's (zie "Nuttige adressen") en één gewestelijke inspectiedienst, namelijk afdeling Milieu-inspectie van het Departement LNE (zie "Nuttige adressen"). De inspecteurs van die diensten vormen samen het Seveso-inspectieteam.

Bij de beoordeling van het veiligheidsrapport zijn tevens de Algemene Directie van de Civiele Bescherming (zie "Nuttige adressen") en de bevoegde brandweer bevoegd.

De verplichtingen van de exploitant

De SEVESO II-richtlijn viseert twee groepen bedrijven die aan verschillende verplichtingen moeten voldoen. Seveso-inrichtingen worden onderverdeeld in hogedrempelinrichtingen en lagedrempelinrichtingen. De aanduiding gebeurt op basis van de aard en hoeveelheden gevaarlijke stoffen die in die inrichting aanwezig zijn. Voor een aantal met naam genoemde gevaarlijke stoffen enerzijds, en een aantal categorieën van gevaarlijke stoffen anderzijds, werden twee drempelwaarden bepaald: een hoge drempelwaarde en een lage drempelwaarde. Exploitanten van inrichtingen die de lage drempelwaarde overschrijden hebben minder verplichtingen dan exploitanten die de hoge drempelwaarde overschrijden. Voor de indeling van het bedrijf moet rekening gehouden worden met de sommatieregel. De sommatieregel houdt in dat bepaalde categorieën van gevaarlijke stoffen worden samengeteld (op basis van de toxische eigenschappen of de fysisch-chemische eigenschappen), samen met de met naam genoemde gevaarlijke stoffen die dezelfde gevaareigenschappen hebben als deze van de categorieën waarmee ze samengeteld worden. Dit laatste betekent dat men moet bepalen tot welke gevarencategorie(ën) de aanwezige met naam genoemde gevaarlijke stoffen behoren. Meer informatie op de website van het Departement LNE <http://veiligheidsrapportage.lne.be> of op de website van de FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg www.meta.fgov.be/acr.aspx.

Tabel 5 : Overzicht van de verplichtingen van de exploitant van een Seveso-inrichting

Lagedrempelinrichting	Hogedrempelinrichting
algemene zorgplicht : alle nodige maatregelen treffen om zware ongevallen te voorkomen en de gevolgen voor mens en milieu te beperken; altijd aan de bevoegde inspectiediensten kunnen aantonen dat alle opgelegde noodzakelijke maatregelen effectief zijn genomen.	
kennisgeving	
acties bij een zwaar ongeval	
document 'preventiebeleid voor zware ongevallen'	veiligheidsbeheersysteem veiligheidsrapport :uiterlijk drie maanden vóór de opstart van de installatie
intern noodplan	intern noodplan, met specifieke eisen, waaronder link met het externe noodplan
	heffing (zie 1.2.5. De heffing op Seveso-bedrijven)

Daarnaast bestaat de verplichting volgens VLAREM I voor hogedrempelinrichtingen om bij een milieuvergunningaanvraag een omgevingsveiligheidsrapport (OVR), hetgeen voorheen een veiligheidsrapport (SWA-VR) werd genoemd, te voegen. Het omgevingsveiligheidsrapport dient vroeger dan het veiligheidsrapport cfr. het samenwerkingsakkoord, opgemaakt te zijn. Wel is ervoor gezorgd dat de vorm en de opbouw van beide rapporten zodanig zijn opgezet, dat een omgevingsveiligheidsrapport met weinig moeite kan worden uitgebouwd tot een veiligheidsrapport. De derde soort van veiligheidsrapportage, de ruimtelijke veiligheidsrapportage (RVR), is van toepassing bij de opmaak van sommige ruimtelijke uitvoeringsplannen.

Meer informatie over de verschillende veiligheidsrapportage vindt u op de website <http://veiligheidsrapportage.lne.be>.

I.3.9. Andere regelgeving van belang voor de milieuverantwoordelijke (ARAB, Codex)

Eén van de pijlers van de Belgische wetgeving betreffende veiligheid, gezondheid en welzijn op het werk is de *Wet betreffende het welzijn van de werknemers tijdens de uitvoering van hun werk* (de Welzijnswet). Dit is de basiswet betreffende de bescherming van de veiligheid en de gezondheid op het werk. De uitvoeringsbesluiten van de Welzijnswet (KB's) werden tot 1993 gebundeld in het *Algemeen Reglement op de Arbeidsbescherming* (ARAB) en sinds 1994 in de *Codex over het Welzijn op het werk* (Codex).

Er bestaat een duidelijke link tussen de milieuwetgeving en de ARAB-wetgeving, de stiefmoeder van de VLAREM-wetgeving. Het ARAB werd vastgesteld bij het Besluit van de Regent van 11 februari 1946 en werd later meermaals gewijzigd. Met de intrede van het VLAREM werden bij besluit van 6 februari 1991 de titels I en IV van het ARAB opgeheven, zodat momenteel een sterk afgeslankte versie overblijft. Vanaf 1993 werd het ARAB geleidelijk aan “geleegd” en werd de Codex over het welzijn op het werk opgevuld.

De volledige teksten kan u terugvinden op de website van de FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg: <http://www.meta.fgov.be/> ; kies “Welzijn op het werk” uit de lijst met thema’s.

De grootste zorg van de milieuoördinator of milieuverantwoordelijke in het bedrijf is het waken over de naleving van de milieuwetgeving. Maar milieuwetgeving gaat verder dan de klassieke VLAREM, -A en -BO-teksten. In de uitvoering van zijn taak bestaat er bijgevolg vaak een functioneringsoverlapping met de preventieadviseur.

I.4. Handhaving van de milieuhygiënewetgeving

De handhaving van de milieuhygiënewetgeving is verspreid over de verschillende decreten, wetten en besluiten. Hieronder wordt in algemene termen de organisatie van het handhavingsbeleid toegelicht. Indien een bedrijf niet in het bezit is van de juiste milieuvergunning, riskeert het een sanctie die kan gaan van een aanmaning of een geldboete tot een opheffing van de milieuvergunning, met de sluiting van het bedrijf als gevolg.

Bij een overtreding wordt telkens een proces-verbaal opgemaakt. Hierop volgend bestaat er enerzijds de administratiefrechtelijke afhandeling van deze dossiers en de strafrechtelijke afhandeling ervan.

Wat de administratiefrechtelijke afhandeling van de dossiers betreft, zijn er volgende maatregelen en sancties te onderscheiden:

- raadgevingen en/of aanmaningen;
- voorstellen tot wijziging of aanvulling van de vergunningsvoorwaarden (b.v. het opleggen van strengere lozingsnormen, de verplichting tot het laten uitvoeren van studies of het beperken van de productietijden);
- dwangmaatregelen;
- voorstel tot schorsing van de vergunning;
- voorstel tot opheffing van de vergunning.

In volgende twee situaties kunnen dwangmaatregelen opgelegd worden:

- **Exploitatie zonder vergunning**

Wanneer een vergunningsplichtige inrichting zonder vergunning wordt geëxploiteerd, kunnen de burgemeester of de bevoegde ambtenaren (o.a. Afdeling Milieu-Inspectie) overgaan tot gedeeltelijke of volledige, onmiddellijke sluiting van de inrichting. In dat geval wordt een administratief dwangbevel gegeven, waarbij de activiteiten worden stopgezet, de toestellen

worden verzegeld en/of de sluiting van de inrichting wordt bevolen. Hiertegen is geen administratief beroep mogelijk.

● Vergunde inrichting in strijd met de vergunningsvoorwaarden

Wanneer de burgemeester vaststelt dat een inrichting van klasse 3 of 2 wordt geëxploiteerd in strijd met de vergunningsvoorwaarden en wanneer de exploitant weigert, binnen de opgelegde termijn, gevolg te geven aan schriftelijke onderrichtingen, kan de burgemeester op advies van de bevoegde ambtenaren de stopzetting van de activiteit voor een bepaalde termijn bepalen en de toestellen verzegelen. Indien nodig, kan hij eveneens de voorlopige sluiting van een deel of van de volledige inrichting opleggen.

Op advies van de bevoegde ambtenaren, mogen de burgemeester of de bevoegde ambtenaren ook tot de sluiting van een inrichting van klasse I overgaan, indien mens en leefmilieu worden bedreigd en de exploitant geen gevolg geeft aan de gegeven onderrichtingen. De exploitant heeft de mogelijkheid een niet-schorsend beroep in te dienen tegen deze dwangmaatregelen bij de minister van Leefmilieu

De controle gebeurt door verschillende bevoegde instanties, waaronder de Afdeling Milieu-Inspectie. In de volgende tabel is de bevoegdheidsafbakening voor handhaving weergegeven.

Afdeling Milieu-inspectie van het Departement LNE	Onbeperkt voor klasse 3, 2 en I
Gemeentelijke milieuambtenaar	Beperkt tot klasse 3 en 2; technisch toezicht op klasse I
Politie	Beperkt tot klasse 3 en 2; technisch toezicht op klasse I
Burgemeester	Beperkt tot klasse 3 en 2; technisch toezicht op klasse I

De Afdeling Milieu-inspectie van het Departement LNE houdt zich in principe voornamelijk bezig met de controle op klasse I-bedrijven. Hierbij verricht de Afdeling Milieu-Inspectie gerichte controles volgend op de weigering of de verlening van een milieuvergunning (met eventueel bijzondere vergunningsvoorwaarden). Er wordt ook gericht per sector gecontroleerd en er wordt tevens gecontroleerd naar aanleiding van klachten.

Op 12 december 2007 keurde het Vlaams Parlement het langverwachte ontwerp van Milieuhandhavingsdecreet goed. Het decreet moet op termijn leiden tot een snellere, effectievere en efficiëntere handhaving van de milieuhygiënewetgeving (afval, water, bodem, lucht, geluid en milieuvergunningen) in Vlaanderen. Tevens en in het bijzonder biedt het ook een sluitend juridisch kader voor de gemeenten voor de aanpak van vormen van openbare overlast. Iedereen irriteert zich wel eens aan zwerfvuil, hondenpoep, wildplassen... Gemeenten gaan nu onmiddellijk gemeentelijke administratieve sancties kunnen opleggen voor o.a. het vervuilen van de openbare weg.

Sinds 29 februari 2008 zijn gemeentelijke administratieve sancties mogelijk voor afvalgerelateerde "kleine vormen van openbare overlast". Dat staat in het Milieuhandhavingsdecreet, dat op die dag in het staatsblad verscheen.

In afwijking van de normale strafbepalingen kunnen gemeenten voor "kleine vormen van openbare overlast" gemeentelijke administratieve sancties opnemen in hun reglementen. Momenteel gaat het alleen om een aanpassing van het Afvalstoffendecreet. Wanneer het hele Milieuhandhavingsdecreet inwerking treedt, zullen ook gemeentelijke administratieve sancties mogelijk zijn voor "kleine vormen van openbare overlast" die te paard zitten op andere milieudecreten.

Wanneer een gemeente geen zo'n sancties heeft bepaald, geldt in die gemeente voor die zaken een strafrechtelijke geldboete van maximum 250 euro (inclusief opdecimen).

2. Wegwijs in de Vlaamse overheidsdiensten

Het Vlaamse milieubeleid wordt uitgebouwd onder de bevoegdheid van de Vlaamse minister voor Leefmilieu (figuur 3). Naar aanleiding van het decreet rond het Beter Bestuurlijk Beleid, om de overheid transparanter en slagvaardiger te maken, is de Vlaamse Milieuadministratie de voorbije jaren grondig geherstructureerd. Naar aanleiding hiervan werd het decreet van 7 mei 2004 tot wijziging van het decreet van 5 april 1985 houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid, tot aanvulling ervan met een titel Agentschappen en tot wijziging van diverse andere decreten (B.S 11 juni 2004) gepubliceerd.

Vanaf 1 april 2006 zijn 13 nieuwe beleidsdomeinen gestart, waaronder Leefmilieu, Natuur en Energie (LNE). Voor elk beleidsdomein werd een Vlaams Ministerie opgericht, dat bestaat uit een departement en een aantal interne agentschappen (zonder rechtspersoonlijkheid). Daarnaast kan een beleidsdomein ook nog extra (interne of externe) agentschappen omvatten.

Binnen het beleidsdomein LNE neemt het gelijknamige departement een centrale rol op. De Agentschappen nemen de uitvoering van een specifiek onderdeel van het milieubeleid voor hun rekening.

Voor de financiering van haar milieubeleid kan het Vlaamse Gewest putten uit het Milieu- en Natuur (MINA)-fonds. Dit fonds wordt gevoed met de opbrengsten van milieuheffingen en van administratieve geldboeten betaald voor milieudelicten.

De Vlaamse regering wordt over het milieubeleid geadviseerd door de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (SERV). De SERV structureert het overleg tussen de sociale partners (werkgevers en werknemers), adviseert de Vlaamse regering over alle sociaal-economisch belangrijke onderwerpen en formuleert bovendien op eigen initiatief standpunten en aanbevelingen over socio-economische onderwerpen.

Daarenboven laat de Vlaamse regering zich inzake haar milieubeleid adviseren door de MINA-Raad. Deze Raad is samengesteld uit vertegenwoordigers van milieu- en natuurverenigingen, sociale partners en deskundigen.

Het milieuapparaat steunt op vier pijlers, met name :

- Departement Leefmilieu, Natuur en Energie (LNE);
- de Agentschappen;
- de wetenschappelijke instellingen, waaronder de Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek (Vito);
- Participatiemaatschappij Vlaanderen (PMV).

Hiernaast ondersteunt het "Vlaams Instituut voor de Aanmoediging van Innovatie door Wetenschap en Technologie in Vlaanderen" (IWT) projecten inzake milieuonderzoek.

2.1. Departement Leefmilieu, Natuur en Energie (LNE)

Het Departement LNE staat in voor de voorbereiding, opvolging en evaluatie van het Vlaamse milieubeleid en van de beleidsuitvoering, en kan gezien worden als de centrale pijler van het hele milieubeleidapparaat.

Duurzaamheid, integratie en afstemming staan hierbij centraal. Het departement ondersteunt en voert zelf ook sensibiliseringsacties uit, zorgt voor de handhaving van het milieubeleid en behandelt milieuvergunningdossiers en erkenningen.

Het departement bestaat uit :

- Management Ondersteunende Diensten (MOD)
- Algemene zaken, Organisatie en Juridische ondersteuning
- Centraal Databeheer
- Milieu-informatie, -integratie en ondersteuning
- Internationaal Milieubeleid
- Land en Bodembescherming, Ondergrond, Natuurlijke Rijkdommen
 - Staat in voor duurzaam beheer, monitoring en bescherming tegen verontreiniging en aantasting van de bodem en de ondergrond, inclusief de valorisatie van natuurlijk rijkdommen
 - Werkt naast het hoofdbestuur, decentraal vanuit twee Vlaamse provincies
- Lucht, Hinder, Milieu & Gezondheid
 - Ondersteunt, coördineert en bereidt de uitvoering van het Vlaamse beleid voor i.v.m. het bestrijden van luchtverontreiniging, klimaatwijziging en milieuhinder; het beheersen van milieurisico's en het vermijden van negatieve gezondheidseffecten door milieuverontreiniging.
- Milieu-, Natuur- en Energiebeleid
 - Staat in voor beleidsvoorbereiding en -evaluatie, beleidsonderbouwing en het instrumentarium en milieueconomie, voor het gebiedsgericht beleid en het doelgroepenbeleid, en voor milieueffect- en veiligheidsrapportering
- Milieuvergunningen
 - Bereidt het milieuvergunningenbeleid voor en evalueert dit; Behandelt erkenningen in verband met de milieuregelgeving; Werkt naast het hoofdbestuur, decentraal vanuit de vijf Vlaamse provincies.
- Milieu-inspectie
 - Tekent het handhavingsbeleid uit en houdt toezicht op zware risicobedrijven; Werkt naast het hoofdbestuur, decentraal vanuit de vijf Vlaamse provincies.

2.2. De Agentschappen

De agentschappen voeren het beleid uit en geven beleidsinput over leefmilieu, natuur en energie. De agentschappen en het departement overleggen op gestructureerde wijze en wisselen systematisch informatie uit.

Het Beleidsdomein Leefmilieu, Natuur en Energie omvat volgende agentschappen:

a. Agentschap voor Natuur en Bos, ANB

ANB ondersteunt het duurzaam beheer en het versterken van natuur-, bos- en groenvoorzieningen en beheert groene domeinen van het Vlaamse Gewest en partners. Website www.natuurenbos.be.

b. Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek, INBO

INBO verricht wetenschappelijk onderzoek naar ontwikkeling en duurzaam gebruik van de natuur en stelt natuurjaarrapporten op. Website www.inbo.be.

c. Vlaams Energieagentschap, VEA

VEA voert het op duurzaamheid gerichte energiebeleid uit door het bevorderen van rationeel energieverbruik en milieuvriendelijke energieproductie. Website www.energiesparen.be.

ANB, INBO en VEA vormen samen met het Departement LNE het Vlaamse Ministerie van Leefmilieu, Natuur en Energie.

d. Vlaamse Milieumaatschappij, VMM

- ondersteunt de bescherming en het herstel van de lucht- en waterkwaliteit;
- beoordeelt de toestand van lucht en water en rapporteert (twee)jaarlijkse via MIRA over de milieutoestand;
- reguleert en integreert het waterbeleid.

Concreet is de VMM belast met onder meer de uitbouw van meetnetten voor de kwaliteit van de oppervlaktewateren, voor de kwaliteit van de lucht en voor het meten van vuilvrachten van geloosde afvalwaters. Tevens stelt de VMM jaarlijks vuilvrachtenbalansen per stroom- en rivierbekken en investeringsprogramma's voor de zuivering van rioolafvalwater op. Het berekenen en innen van de milieuheffing op afvalwater en op grondwaterwinning gebeurt door VMM. Website www.vmm.be.

e. Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij, OVAM

OVAM staat in voor het duurzaam beheer van de afvalstromen en –stoffen en voor de bodemsanering en de aanpak van bodemverontreiniging.

Het takenpakket van de OVAM is zeer uitgebreid. De belangrijkste taken naar het bedrijfsleven toe in verband met afval zijn :

- het toezicht op het achterlaten van afvalstoffen, de meldingsplicht, afgifteplicht , transport en ophaling van afvalstoffen, in- en uitvoer van afvalstoffen;
- de inning van milieuheffingen op afvalstoffen;
- het erkennen van ondernemingen die afvalstoffen ophalen of verwerken en het registreren van vervoerder van afvalstoffen;
- verlenen van advies bij het afleveren van milieuvergunningen;
- bevoegde autoriteit in het kader van de controle en de behandeling van aanvragen tot in- of uitvoer van afvalstoffen;
- medewerking verlenen aan het opstellen van het milieubeleidsplan en het milieujaarprogramma, ontwerp en toezicht houden op de uitvoering van sectorale uitvoeringsplannen;
- uitbouw van een databank voor afvalstoffen.

Verder werkt de OVAM een actief voorkomings- en recyclagebeleid uit en verstrekt ze informatie naar verschillende doelgroepen (sensibilisering). Een belangrijk voorbeeld is het PRESTI-programma (PREventie van afval en STImulering van milieuzorg binnen het bedrijf) dat door de OVAM georkestreerd wordt.

In verband met bodem heeft de OVAM onder meer volgende taken:

- afleveren van de bodemattesten;
- het opstellen en aanvullen van het register van de verontreinigde gronden;
- het aanmanen tot bodemsanering bij historische verontreiniging;
- het afleveren van een conformiteitsattest voor het bodemsaneringsproject;
- het erkennen van bodemsaneringsdeskundigen.

Tevens kan de OVAM ambsthalf overgaan tot bodemsanering indien de eigenaar volgens het bodemsaneringsdecreet hiertoe niet verplicht is (zie "Bodemsaneringsdecreet"). Website www.ovam.be.

f. Vlaamse Landmaatschappij, VLM

VLM streeft naar een kwaliteitsvolle inrichting van de open ruimte en staat in voor de beheersing van de mestoverschotten.

Concreet staat de VLM o.a. in voor de landinrichting en voor de uitvoering van ruilverkavelingsprojecten en met de uitbouw en het beheer van een gronddatabank en van het Geografisch Informatiesysteem (GIS).

De VLM is sedert 1990 tevens belast met de uitvoering van het "Mestdecreet", onder meer met het operationeel stellen van de Mestbank. De Mestbank kreeg van de wetgever een uitgebreid takenpakket toevertrouwd, onder meer het verlenen van erkenningen als mestvoerder, de controle en toezicht op deze wetgeving en het geven van advies bij milieuvergunningaanvragen voor landbouwexploitaties. Website www.vlm.be.

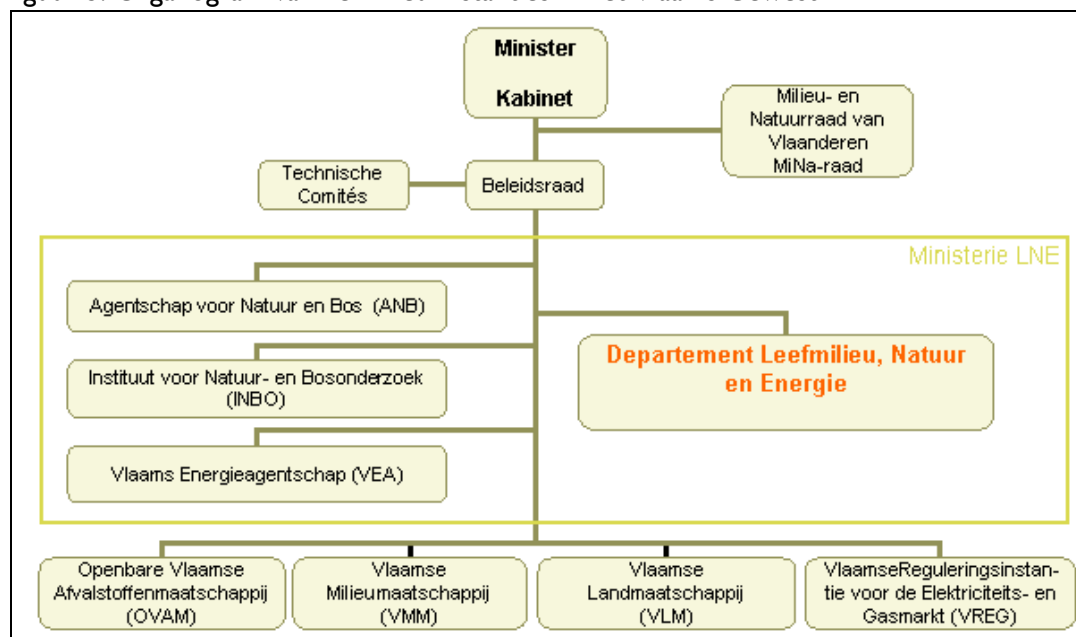
g. Vlaamse Reguleringsinstantie voor de Elektriciteits- en Gasmarkt, VREG

VREG staat in voor de regulering, de controle en het bevorderen van de transparantie van de elektriciteits- en gasmarkt in het Vlaams Gewest. Website www.vreg.be.

VMM, OVAM, VLM en VREG behoren niet tot het Vlaamse Ministerie van Leefmilieu, Natuur en Energie.

Samen vormen al deze entiteiten het Beleidsdomein Leefmilieu, Natuur en Energie

figuur 3: Organogram van de milieu-instanties in het Vlaams Gewest

2.3. Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek (Vito)

De Vito vormt de derde pijler binnen het Vlaamse milieubeleidsapparaat en verricht onderzoek omtrent specifieke aspecten van de milieuproblematiek. De Vito is een gespecialiseerde onderzoeksinstelling met een N.V.-statuut.

De taken van de Vito omvatten zowel onderzoeks- en ontwikkelingswerk als een gespecialiseerde dienstverlening inzake niet-nucleaire energie, leefmilieu en grondstoffen met inbegrip van materialen (o.a. opstellen van M.E.R. of V.R., meting luchtverontreiniging, bodemsaneringsstudies en dit ook voor bedrijven). De belangrijkste opdrachtgevers van de Vito zijn de overheid en het bedrijfsleven. Website www.vito.be.

Het Energie- en Milieu-InformatieSysteem (EMIS) is tevens binnen de Vito gehuisvest. EMIS verzamelt een breed spectrum van energie- en milieu-informatie, verwerkt ze en stelt ze beschikbaar in een gemakkelijk toegankelijke vorm via verschillende kanalen (telefoon, fax, e-mail), maar vooral via www.emis.vito.be.

Tevens is het Vlaamse Kenniscentrum voor Best Beschikbare Technologie (BBT) geïntegreerd in de Vito. Dit BBT-Kenniscentrum maakt BBT-rapporten op welke voor een specifieke sector bepalen wat als BBT beschouwd wordt binnen die sector. Volgende BBT-rapporten zijn beschikbaar in boekvorm (zie "Nuttige adressen") en zijn tevens downloadbaar vanaf EMIS.

- Afgewerkte olie
- Afvalwaterzuiveringslib
- Asfaltcentrales
- Beton
- Car- en truckwash
- Composteer- en vergistingsinstallaties
- Droogkuis
- Gieterijen
- Glastuinbouw
- Grafische sector
- Groenten- en fruitverwerkende nijverheid
- Houtverduurzaming
- Houtverwerkende nijverheid
- Kleiverwerkende nijverheid
- Koetswerkherstelbedrijven
- Mestverwerking
- Metaalbewerking
- Natuursteen
- Non-ferronijverheid
- Ontginning
- Oppervlaktebehandeling van metalen
- Productie van spaanplaten
- Recyclage van bouw- en slooppuin
- Slachthuizen
- Stookinstallaties en stationaire motoren
- Tank- en vatencleaning
- Tankstations
- Textiel
- Thermisch verzinken
- Verf- lak-, vernis- en drukinktproductie
- Wasserijen
- Ziekenhuizen
- Zwembaden

Daarnaast kan men op EMIS volgende databanken raadplegen:

- "AFSS", het Afval- en mestverwerkingsselectiesysteem;
- "BOSS", het Vlaams beslisondersteunend systeem ter bepaling van bodemsaneringstechnieken;
- "LUSS", beslisondersteunend systeem voor luchtzuiveringstechnieken;
- "WASS" opgesteld, het Waterzuiveringsselectiesysteem.

2.4. Participatiemaatschappij Vlaanderen (PMV)

De vierde pijler van het Vlaamse milieubeleid is de financieringspijler, waarvoor vroeger de Vlaamse Milieuholding (VMH) bestond, die echter ontbonden is en waarvan de taken (deels) overgenomen zijn door de PMV.

Milieu en energie hebben een grote impact op de economie, als randvoorwaarde, maar ook als nieuwe impuls voor duurzame economische ontwikkeling, die vrijwel altijd gepaard gaat met de ontwikkeling en implementatie van nieuwe technologieën en in vele gevallen ook met belangrijke en risicovolle investeringen.

De overheid neemt daarbij verschillende rollen op: zowel voorwaardescheppend als ondernemend, en in dat laatste geval zowel in een hefboomfunctie als in de functie van risicodragend investeerder. PMV vervult de rol van ondernemer voor de Vlaamse overheid. Zij kan in die hoedanigheid ook financiële ondersteuning bieden aan bedrijven die werkzaam zijn op het gebied van milieu en energie. Uiteraard hanteert PMV altijd een weloverwogen bedrijfseconomische aanpak, die is gericht op voldoende economisch en maatschappelijk rendement op middellange en lange termijn.

Op het gebied van milieu & energie legt PMV zich momenteel toe op de volgende activiteiten:

- brownfieldontwikkeling;
- de overname van de activiteiten van de Vlaamse Milieuholding (VMH) en het zoeken naar een toekomst voor belangrijke overheidsbedrijven in de milieusector;
- het leveren van een bijdrage tot het tot stand komen van de integrale waterketen en de organisatie van de drinkwatervoorziening

Website www.pmvlaanderen.be.

2.5. Vlaams Instituut voor de bevordering van het wetenschappelijk - technologisch onderzoek in de industrie (IWT)

Het IWT doet niet zelf aan onderzoek, maar ondersteunt wetenschappelijk onderzoek, onder meer op het vlak van milieu.

In het IWT werd de steun op het gebied van Onderzoek & Ontwikkeling aan de Vlaamse bedrijven gecentraliseerd. Enkel productiebedrijven die in het Vlaamse Gewest gevestigd zijn, komen voor steun in aanmerking.

Tevens kreeg het IWT een dienstverlenende opdracht naar bedrijven toe (vooral kleine en middelgrote). Dit omvat onder andere technologieadvies, begeleiding bij valorisatie van onderzoeksprojecten en het bijstaan van bedrijven voor deelname aan Europese onderzoeksprogramma's.

3. Nuttige adressen

VLAO - Accountmanagers domein milieu

VLAO	Adres	Tel.nr.	Fax nr.	Contactpersoon
Directie Antwerpen	Lange Lozanastr. 223 2018 Antwerpen	03 260 87 15	03 260 87 07	Dhr. Marc Meeus
	marc.meeus@vlao.be			
Directie Limburg	Kempische Steenweg 305, bus 201, 3500 Hasselt	011 29 20 31	011 29 20 01	Mevr. Ann Peeters
	ann.peeters@vlao.be			
Directie Oost-Vlaanderen	Seminariestraat 2 9000 Gent	09 267 40 00	09 267 40 60	Mevr. Lut Bossuyt Dhr. Piet Coessens
	lut.bossuyt@vlao.be piet.coessens@vlao.be			
Directie Vlaams-Brabant	Philipssite 5 – Ubicenter 3 ^e verdieping, 3001 Leuven	016 31 10 53	016 31 10 51	Dhr. Jeroen Heyman
	jeroen.heyman@vlao.be			
Directie West-Vlaanderen	Jan Breydellaan 107 8200 Sint-Andries/Brugge	050 32 50 00	050 32 50 01	Mevr. Caroline Pollet Mevr. Vicky Wildemeersch
	caroline.pollet@vlao.be vikcy.wildemeersch@vlao.be			

Departement Leefmilieu, Natuur en Energie (LNE)

Afdeling Milieuvergunningen

Hoofdbestuur:

Graaf de Ferrarisgebouw

Koning Albert II-laan 20, bus 8

1000 Brussel

Tel. 02/553 79 97

Fax 02/553 79 95

e-mail: milieuvergunningen@lne.vlaanderen.be

www.mina.be/amv.html, www.lne.be

Provinciale diensten:

	Adres	Tel. nr.	Fax nr.	Leidinggevend ambt.
Antwerpen	Copernicuslaan 1 bus 8 2018 Antwerpen	03/224 64 81	03/224 64 51	Dhr. Gilbert Degroote
	milieuvergunningen.ant@lne.vlaanderen.be			
Limburg	Koningin Astridlaan 50 bus 5 3500 Hasselt	011/74 25 80	011/74 25 99	Dhr. Jean Ferong
	milieuvergunningen.lim@lne.vlaanderen.be			
Oost-Vlaanderen	Apostelhuizen 26 9000 Gent	09/235 58 20	09/235 58 49	Dhr. Willy De Valck
	milieuvergunningen.ovl@lne.vlaanderen.be			
Vlaams-Brabant	Waaistraat 1 3000 Leuven	016/21 11 00	016/21 11 11	Dhr. Georges Huau
	milieuvergunningen.vbr@lne.vlaanderen.be			
West-Vlaanderen	Koningin Astridlaan 29, bus 7 8200 Brugge	050/40 43 11	050/39 10 51	Dhr. Robrecht Vermoortel
	milieuvergunningen.wvl@lne.vlaanderen.be			

Afdeling Milieu-, Natuur- en Energiebeleid

Graaf de Ferrarisgebouw
Koning Albert II-laan 20 bus 8
1000 Brussel

Tel. 02/553 83 04

Fax 02/553 80 06

e-mail: beleid@lne.vlaanderen.be

Cel Veiligheidsrapportering (VR): de heer Henri De Schouwer 02/553 80 61

Cel Milieueffectrapportering (MER): de heer Geert Pillu 02/553 80 80

<http://veiligheidsrapportage.lne.be>

www.mervlaanderen.be

www.lne.be

Afdeling Milieu-inspectie

Hoofdinspectie:

Dr. Sc. Robert Baert, inspecteur-generaal

Graaf de Ferrarisgebouw

Koning Albert II-laan 20, bus 4

1000 Brussel

Tel. 02/553 81 83

Fax 02/553 80 85

e-mail : milieu-inspectie@lne.vlaanderen.be

www.mina.be/milieu-inspectie.html

Provinciale diensten:

	Adres	Tel. nr.	Fax nr.	Directeur
Antwerpen	Copernicuslaan 1 2018 Antwerpen	03/224 64 25	03/224 64 28	Mevr. Linda Van Geystelen
	milieu-inspectie.ant@lne.vlaanderen.be			
Limburg	K. Astridlaan 50 bus 5 3500 Hasselt	011/74 26 00	011/74 26 29	Dhr. Freddy Noels
	milieu-inspectie.lim@lne.vlaanderen.be			
Oost-Vlaanderen	Apostelhuizen 26k 9000 Gent	09/235 58 50	09/235 58 79	Dhr. Paul Van Gijsegem
	milieu-inspectie.ovl@lne.vlaanderen.be			
Vlaams-Brabant	Waaistraat 1 bus 2 3000 Leuven	016/21 11 50	016/21 11 51	Dhr. Marc Vanthienen
	milieu-inspectie.vbr@lne.vlaanderen.be			
West-Vlaanderen	Koningin Astridlaan 29, bus 7 8200 Brugge	050/40 42 11	050/39 15 12	Dhr. Roland Loontjens
	milieu-inspectie.wvl@lne.vlaanderen.be			

Departement Ruimtelijke Ordening, Woonbeleid en Onroerend Erfgoed, RWO

Koning Albert II-laan 19, bus 12

1210 Brussel

Tel. 02/553 83 02

Fax 02/553 83 05

e-mail: department@rwo.vlaanderen.bewww.ruimtelijkeordering.be**Federale Overheidsdienst Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg**

Ernest Blerotstraat 1

1070 Brussel

Tel.: 02/233 41 11 (algemeen oproepnummer)

Fax.: 02/233 44 88 (algemeen faxnummer)

e-mail: fod@werk.belgie.bewww.meta.fgov.be**Federale Overheidsdienst Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg****Algemene Directie Toezicht op het Welzijn op het Werk****Afdeling van het toezicht op de chemische risico's**

Tel. 02/233 45 12

Fax 02/233 45 69

e-mail: crc@werk.belgie.bewww.meta.fgov.be/acr.aspx

Provinciale directies Toezicht op het Welzijn op het Werk

	Adres	Tel. nr.	Fax nr.
Antwerpen	Theater Building, Italiëlei 124 bus 77, 2000 Antwerpen	03/232 79 05	03/226 02 53
	twv.antwerpen@werk.belgie.be		
Limburg	Sint-Jozefsstraat 10.10, 3500 Hasselt	011/35 08 60	011/35 08 78
	twv.limburg@werk.belgie.be		
Oost-Vlaanderen	Administratief Centrum "Ter Plaeten", Sint-Lievenslaan 33B, 9000 Gent	09/268 63 30	09/268 63 20
	twv.oost-vlaanderen@werk.belgie.be		
Vlaams-Brabant	Federaal Administratief Centrum, Philippsite 3A bus 8, 3001 Leuven	016/31 88 30	016/31 88 44
	twv.vlaamsbrabant@werk.belgie.be		
West-Vlaanderen	Breidelstraat 3, 8000 Brugge	050/44 20 20	050/44 20 29
	twv.west-vlaanderen@werk.belgie.be		

Federaal Agentschap voor Nucleaire Controle (FANC)

Ravensteinstraat 36

1000 Brussel

Tel : +32 (02) 289 21 11

Fax : +32 (02) 289 21 12

info@fanc.fgov.bewww.fanc.fgov.be

**Federale Overheidsdienst van Binnenlandse Zaken
Algemene directie van de Civiele Veiligheid**

Leuvenseweg 1
1000 Brussel
tel.: 02/500 21 11
fax: 02/500 23 65
www.ibz.be

Federale Overheidsdienst Volksgezondheid, veiligheid van de voedselketen en leefmilieu

Victor Hortaplein 40 bus 10
1060 Brussel
Tel. 02/524 71 11
e-mail: info@health.fgov.be
www.health.fgov.be

**Federale Overheidsdienst Economie, KMO, Middenstand en Energie
Dienst der Springstoffen**

North Gate III
Koning Albert II-laan 16
1000 Brussel
Tel. 02/277 81 96
Fax 02/277 54 14
e-mail: explo@economie.fgov.be
<http://mineco.fgov.be>

Interregionale Verpakkingscommissie

Kunstlaan 10-11
1210 Brussel
Tel. 02/209 03 60
Fax 02/209 03 98
e-mail: info@ivcie.be
www.ivcie.be

Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij, OVAM

Stationsstraat 110
2800 Mechelen
Tel. : 015/28 42 84
Fax. : 015/20 32 75
e-mail: info@ovam.be
www.ovam.be

Vlaams Coördinatiecentrum Mestverwerking vzw (VCM)

Abdijbekerstraat 9
8200 Brugge
Tel. 050/40 72 03 – 050/40 72 04
Fax 050/40 74 89
Contactpersonen: Isabelle Vermander
Bart Verstrynge
E-mail : isabelle.vermander@vcm-mestverwerking.be
bart.verstrynge@vcm-mestverwerking.be
www.vcm-mestverwerking.be

Vlaamse Landmaatschappij, VLM

Gulden-Vlieslaan 72

1060 Brussel

Tel. 02/543 72 00

Fax 02/543 73 99

e-mail: info@vlm.bewww.vlm.be

Provinciale diensten:

VLM	Adres	Tel. nr.	Fax nr.	Contactpersoon
Antwerpen	Cardijnlaan 1 2200 Herentals	014/25 83 00	014/25 83 99	Mevr. Ria Gielis
Limburg	K. Astridlaan 10 3500 Hasselt	011/29 87 00	011/29 87 99	Mevr. Renilde Deckers
Oost-Vlaanderen	Ganzendries 149 9000 Gent	09/244 85 00	09/244 85 99	Dhr. Roland Vancauwenberghe
Vlaams-Brabant	Diestsevest 25 3000 Leuven	016/31 17 00	016/31 17 99	Dhr. Nico Bogaert
West- Vlaanderen	Velodroomstraat 28 8200 Brugge	050/45 81 00	050/45 81 99	Dhr. Toon Denys

Participatiemaatschappij Vlaanderen (PMV)

Hooikaai 55

1000 Brussel

Tel. : 02/229 52 30

Fax: 02/229 52 31

e-mail: info@pmvlaanderen.bewww.pmvlaanderen.be**Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek (Vito)**

Boeretang 200

2400 Mol

Tel. : 014/33 55 11

Fax. : 014/33 55 99

vito@vito.bewww.vito.be**Vlaams Instituut voor de bevordering van het wetenschappelijk - Technologisch onderzoek in de industrie, IWT**

Bischoffsheimlaan 25

1000 Brussel

Tel. : 02/209 09 00

Fax. : 02/223 11 81

e-mail: info@iwt.bewww.iwt.be

Vlaamse Milieumaatschappij, VMM

Hoofdbestuur (maatschappelijke zetel)

Alfons Van De Maelestraat 96

9320 Erembodegem

Tel. : 053/72 62 11

Fax. : 053/77 71 68

www.vmm.be

Buitendiensten:

VMM	Adres	Tel. nr.	Fax nr.
Antwerpen	Van Benedenlaan 34 2800 Mechelen (*)	015/45 14 10	015/42 37 07
	Belgiëlaan 6 2200 Herentals (**)	014/28 66 28	014/22 57 14
Limburg	De Schiervellaan 7 3500 Hasselt	011/29 12 70	011/29 12 99
Vlaams-Brabant	Bondgenotenlaan 140 3000 Leuven	016/21 92 00	016/20 00 64
Oost-Vlaanderen	Maaltecenter Blok E Derbystraat 135 9051 Sint-Denijs-Westrem	09/221 80 86	09/221 99 44
West-Vlaanderen	Zandvoordestraat 375 8400 Oostende	059/56 26 11	059/56 26 00

(*) Buitendienst Mechelen voor: Arr. Antwerpen + Arr. Mechelen zonder Lier, Nijlen, Berlaar, Heist o/d Berg

(**) Buitendienst Herentals voor: Arr. Turnhout + Lier, Nijlen, Berlaar, Heist o/d Berg

Buitendiensten Afdeling Operationeel Waterbeheer:

VMM	Adres	Tel. nr.	Fax nr.
Antwerpen	Anne Bijns Gebouw Lange Kievitstraat 111-113 bus 64 2018 Antwerpen	03/224 62 33	03/224 62 35
	water.ant@lin.vlaanderen.be		
Limburg	Vlaams Administratief Centrum Koningin Astridlaan 50 bus 5 3500 Hasselt	011/74 25 50	011/74 25 79
	water.lim@lin.vlaanderen.be		
Vlaams-Brabant	Waaistraat 1 3000 Leuven	016/21 12 65	016/21 12 70
	water.vbr@lin.vlaanderen.be		
Oost-Vlaanderen	Elfjulistraat 43 9000 Gent	09/244 83 11	09/244 83 00
	water.ovl@lin.vlaanderen.be		
West-Vlaanderen	Kantoorgebouw Wentbridge Zandstraat 255 bus 4 8200 Brugge	050/45 42 00	050/31 75 02
	water.wvl@lin.vlaanderen.be		

4. Informatiebronnen

Instelling	Adres	Omschrijving
VLAO	http://www.vlao.be	Aanspreekpunt voor ondernemers
Portaalsite Vlaamse overheid	http://milieuinfo.be	Wegwijzer Leefmilieu, Natuur en Energie van de Vlaamse overheid
Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap	http://www.mina.be http://www.lne.be	De websites bieden nagenoeg alle informatie inzake het Vlaamse milieubeleid aan, inclusief een databank milieurechtsleer en milieurechtspraak, en lijsten van erkende deskundigen. De gecoördineerde teksten van het milieuvergunningsdecreet, VLAREM I en VLAREM II zijn tevens beschikbaar.
OVAM	http://www.ovam.be	De Openbare Vlaamse Afvalstoffen Maatschappij biedt een online vademecum aan voor de Vlaamse afvalstoffenproblematiek. Op basis van o.a. trefwoorden kan men de beschikbare informatie in de OVAM-bibliotheek via het internet opvragen.
VMM	http://www.vmm.be	De Vlaamse Milieumaatschappij biedt informatie aan inzake water- en luchtkwaliteit, ozonconcentraties, lozingen...
VLM	http://www.vlm.be	De Vlaamse Landmaatschappij biedt informatie aan inzake mestbank, landinrichting en ruilverkavelingen
VITO	http://www.emis.vito.be	De Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek stelt een Energie en Milieu Informatie systeem ter beschikking. De gecoördineerde teksten van het milieuvergunningsdecreet, VLAREM I en VLAREM II, telkens met alle bijlagen, de MER-wetgeving, het afvalstoffendecreet, VLAREA met alle bijlagen, het Samenwerkingsakkoord verpakingsafval, het bodemsaneringsdecreet, VLAREBO met alle bijlagen en het besluit dierlijke afvalstoffen zijn te raadplegen met behulp van de Navigator Milieuwetgeving. Andere rubrieken zijn: cijfers, technologie, organisaties, wetgeving. Tevens is zowel een milieuforum als een energieforum voorhanden.